

**VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA
MARIBOR**

RAZISKAVA O UPORABI UKREPOV IN DRUGIH SREDSTEV VARNOSTNIKOV

Kandidatka: Viktorija Jelen

Vrsta študija: študentka izrednega študija

Študijski program: Varovanje

Mentor predavatelj: mag. Srečko Jarc

Mentor v podjetju: Mitja Žnidarič, ing. var.

Lektor: Jana Lovrenc Srša, prof. slov. in angl.

Maribor, 2018

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Viktorija Jelen, sem avtorica diplomskega dela z naslovom Raziskava o uporabi ukrepov in drugih sredstev varnostnikov, ki sem ga napisala pod mentorstvom mag. Srečka Jarca.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS št. 16/07- uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/2013 in 56/2015); (v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32. členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Maribor, september 2018

Podpis študenta:

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem svojemu mentorju, mag. Jarc Srečku, za vso pomoč, svetovanje in usmerjanje pri izdelavi diplomskega dela, kot tudi mentorju v podjetju Varovanje d. o. o., Žnidarič Mitji, ing. var.

Zahvala gre tudi gospe Jani Lovrenc Srša, prof. slov. in angl. za lektoriranje dela.

Zahvalila bi se rada svoji družini, ki mi je z vso ljubeznijo in potrpljenjem stala ob strani. Zahvala gre tudi moji prijateljici Snežani Zijan, za vso moralno in ostalo pomoč pri izdelavi diplomskega dela. Najlepša hvala tudi Škorjanc Dominiku in Martini Thaler Zelenik za vso pomoč, ki sta mi jo nesebično nudila in mi s tem pomagala pri ustvarjanju diplomskega dela.

Hvala vsem, ki ste mi pomagali in mi stali ob strani, ter me razumeli in spodbujali do konca.

Iskrena hvala vsem in vsakomur posebej!

POVZETEK

Diplomsko delo temelji na raziskavi o uporabi ukrepov in drugih sredstev varnostnikov. V diplomskem delu sem najprej napisala nekaj splošnih stvari o zasebnem varovanju in predstavila ukrepe varnostnikov in druga sredstva, ki jih lahko pri svojem delu uporabljajo. Nekaj besed sem posvetila tudi dolžnosti in odgovornosti varnostnikov pri uporabi ukrepov in drugih sredstev kot tudi odgovornosti in dolžnosti oseb v postopku. Diplomsko delo zajema tudi predstavitev statističnih podatkov o izvedenih ukrepih varnostnega osebja, za katere so varnostniki dolžni takoj obvestiti policijo, kot tudi statistiko o odzivnosti policije na omenjene prijave.

Jedro diplomskega dela zajema raziskavo, katero sem naredila s pomočjo anketnega vprašalnika. Na ta način sem pridobila bistvene podatke o uporabi ukrepov in drugih sredstev iz prve roke, torej od varnostnega osebja, ki dejansko opravlja naloge varovanja na terenu, kot tudi od vodilnega kadra, ki usmerja njihovo delo in jim daje delovne naloge. Želela sem, na osnovi omenjene raziskave, preveriti zadovoljstvo varnostnikov z ukrepi in drugimi sredstvi, ki jih po Zakonu o zasebnem varovanju (v nadaljevanju ZZasV-1) imajo na razpolago za opravljanje svojega dela. Želela sem preveriti, ali bi zamenjali kateri ukrep z drugim, ali imajo predloge za izboljšanje dela povezane z ukrepi in drugimi sredstvi in ali so po njihovem mnenju potrebne spremembe na tem področju, katere bi pripomogle k večji učinkovitosti varovanja. Izkazalo se je, kot sem predvidevala, da si zaposleni v tem sektorju želijo določenih sprememb na omenjenem področju, nekateri so tudi navedli konkretne predloge za le-te.

Zelo zanimivo je brati predloge, ki so jih anketiranci navedli, predvsem glede ukrepov, katere bi zamenjali z drugimi, saj so mnjenja, da bi jim pomagali boljše in učinkoviteje opraviti svoje delo. Če bi komu bilo mar in v interesu, da bi spremenil določene stvari, ki jih delavci navajajo kot nujno spremembo, bi dejansko doživeli več uspeha in situacija ne bi bila takšna, kot je sedaj. Z drugimi besedami, vlada splošno nezadovoljstvo zaposlenih v sektorju zasebnega varovanja. Na splošno je znano, da je delo v varovanju delo, ki ga večina zaposlenih v varovanju opravlja, ker ne najdejo drugega dela ali jim je to prehodna služba, dokler ne najdejo kaj boljšega. V službi so le zaradi ohranjanja socialnega statusa, z namenom, da prejmejo plačilo za eksistenčno preživetje in v tem primeru je težko pričakovati uspešnost in zadovoljstvo zaposlenih, kakor tudi njihovih strank, za katere izvajajo storitve varovanja.

Ključne besede: varnostnik, varovanje, ukrepi, zasebno varovanje, zakon

ABSTRACT

THE RESEARCH ON THE USE OF MEASURES AND OTHER MEANS OF SECURITY GUARDS.

The diploma thesis is based on a research on the use of measures and other means of security guards. In the diploma thesis, I first explained some general facts of the private security and presented the measures of security guards and other means that they can use in their work. There is also explained about the duties and the responsibilities of the security guards in the use of measures and other means, as well as the responsibilities and duties of the persons in the procedure. The diploma thesis also includes the statistics on the measures taken by security guards, where they must immediately inform the police, as well as the statistics on the police responses of the security guards' complaints.

The core of the diploma thesis covers the research, which was done by a questionnaire. In this way, I obtained the essential data on the use of the measures and other means directly from the security guards who actually do the security, as well as from their managers who direct them the work and give them the work orders. Based on this research, I wanted to check the satisfaction of security guards with the measures and other means which are available under the Private Security Act (hereinafter ZZasV-1). I wanted to check whether they would change any measure with other, or they would have any proposals for improving work related to measures and other means, and in their opinion, are necessary changes in this field, which would help to increase the effectiveness of the security. As I envisaged it turned out that employees in this sector want certain changes in this field, and some of them put forward the concrete proposals.

It is very interesting to read the suggestions that the respondents answered. Especially regarding the measures, they would change, because they believe that they would help them to do better and more efficiently. If the responsible persons care about the changes that the security guards suggest as an urgent change, they would, in fact, experience more success and the situation would not be as it is now. In other words, there is a dissatisfaction of employees in the private security sector. In general, it is known that work in the security is the work the employees do because they do not find any other job, or it is their temporary work until they find some better job. They do this work only because of their social status and to receive a salary for survival and in that case is difficult to expect the success and satisfaction of employees as well as for their clients for whom they provide their security services.

Keywords: security guard, security, measures, private security, law

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	8
1.1	OPIS PODROČJA IN OPREDELITEV PROBLEMA.....	8
1.2	NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE	8
1.3	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE	9
1.4	UPORABLJENE RAZISKOVALNE METODE	9
2	SPLOŠNO O ZASEBNEM VAROVANJU.....	10
3	UKREPI VARNOSTNIKOV	13
3.1	OPOZORILO	14
3.2	USTNA ODREDBA	15
3.3	UGOTAVLJANJE ISTOVETNOSTI.....	15
3.4	POVRŠINSKI PREGLED.....	16
3.5	PREPREČITEV VSTOPA NA VAROVANO OBMOČJE	16
3.6	ZADRŽANJE OSEBE	17
3.7	UPORABA FIZIČNE SILE.....	17
3.8	UPORABA SREDSTEV ZA VKLEPANJE IN VEZANJE	18
4	UPORABA DRUGIH SREDSTEV	19
4.1	PLINSKI RAZPRŠILEC	19
4.2	SLUŽBENI PES	19
4.3	NOŠENJE IN UPORABA OROŽJA	20
5	DOLŽNOST IN ODGOVORNOST VARNOSTNIKOV PRI UPORABI UKREPOV TER OSEB V POSTOPKU VAROVANJA	21
5.1	DOLŽNOSTI VARNOSTNIKOV PRI UPORABI UKREPOV	21
5.2	ODGOVORNOST VARNOSTNIKA PRI UPORABI UKREPOV.....	22
5.3	DOLŽNOST OSEB V POSTOPKU	22
6	UKREPI VARNOSTNEGA OSEBJA V ZASEBNEM VAROVANJU, ZA KATERO JE POTREBNO OBVEZNO OBVEŠČANJE POLICIJE	25
7	PREDSTAVITEV ANKETE, UGOTOVITVE IN PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVO	28
7.1	PRIPRAVA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	28
7.2	PRIKAZ REZULTATOV RAZISKAVE.....	29

8 SKLEP.....	44
9 VIRI, LITERATURA.....	47

KAZALO TABEL

Tabela 1: Vrste ukrepov in drugih sredstev	26
Tabela 2: Najvišja dosežena formalna izobrazba anketirancev	30
Tabela 3: Učinkovitost globe (200–400 EUR in 400–600 EUR določena v 89. členu Zakona o zasebnem varovanju) za neupoštevanje zakonitega ukrepa varnostnikov k drugačnemu odnosu oseb v postopku	35
Tabela 4: Seznanitev oseb v postopku z globo pred uporabo hujših ukrepov (fizična sila, sredstva za vklepanje itd.)	35

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Ukrepi po letih 2011 do 2016.....	23
Graf 2: Število izvedenih ukrepov policije po ZZasV-1	27
Graf 3: Spol anketirancev	29
Graf 4: Starostna skupina anketirancev	30
Graf 5: Poklici pri opravljanju dela varovanja	31
Graf 6: Obdobje dela anketiranih v varovanju	31
Graf 7: Mnenje anketirancev o zadostnem številu ukrepov in drugih sredstev, ki jih določa Zakon o zasebnem varovanju	32
Graf 8: Razširjeni pogoji pri ukrepu zadržanja osebe	33
Graf 9: Ocenjevanje drugih ukrepov (služben pes, plinski razpršilec, strelno orožje) pri opravljanju nalog zasebnega varovanja?	34

1 UVOD

1.1 Opis področja in opredelitev problema

Ker je varovanje dejavnost, kjer varnostniki vsakodnevno prihajajo v stik z ljudmi, varujejo ljudi in premoženje, skrbijo, da ni kršen red ali javni red na varovanem območju in opravljajo tudi druge naloge po naročilu naročnika, me zanima ali imajo na razpolago dovolj ukrepov in drugih sredstev, da lahko opravljajo svoje delo kvalitetno. Zanimajo me tudi predlogi varnostnikov, ki jih imajo in bi jim lahko pomagali pri opravljanju njihovega dela.

Novi Zakon o zasebnem varovanju (v nadaljevanju ZZasV-1), ki je izšel 11. 3. 2011 (Ur. l. RS, št. 17/2011 z dne 11. 3. 2011), je prinesel določene novosti. Med drugim tudi globo za osebe v postopku, ki ne upoštevajo varnostnikovega zakonitega ukrepa in s silo ali grožnjo ovirajo izvedbo ukrepa varnostnika. Zanima me, ali je to pripomoglo k večjemu spoštovanju tega poklica oz. oseb, ki opravljajo ta poklic ter ali so varnostniki seznanjeni s to možnostjo, ali opozorijo osebo v postopku na to možnost preden uporabijo hujši ukrep, kot je npr. fizična sila.

Za raziskavo sem se odločila, ker bom na ta način dobila podatke od oseb, ki dejansko opravljajo ta poklic, torej bom imela podatke iz »prve roke«. Anketa vsebuje dvanajst bistvenih vprašanj, ki so navezana na zgoraj napisano. Pridobljene podatke sem analizirala in grafično prikazala. Naredila sem tudi predstavitev statističnih podatkov o uporabi ukrepov in drugih sredstev varnostnikov ter prikazala statistiko izrečenih glob policije za posameznike, ki niso upoštevali varnostnikovega zakonitega ukrepa, ali so s silo ali grožnjo ovirali izvedbo ukrepa ki sem jih pridobila iz Poročila o ukrepih varnostnega osebja v zasebnem varovanju, za katero je potrebno obveščanje policije za leto 2016.

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve

Namen diplomskega dela je na osnovi raziskave in primerjave preveriti zadovoljstvo varnostnikov z ukrepi in drugimi sredstvi, ki jih po ZZasV-1 imajo na razpolago za opravljanje svojega dela. Preveriti ali bi zamenjali kateri ukrep z drugim, ali imajo predloge za izboljšanje dela povezane z ukrepi in drugimi sredstvi, ali so po njihovem mnenju potrebne spremembe na tem področju katere bi pripomogle k večji učinkovitosti varovanja.

Cilj diplomskega dela je predstavitev ukrepov in drugih sredstev varnostnikov, analiza informacij pridobljenih z anketo, predstavitev izvedenih ukrepov varnostnikov in izrečenih glob

za neupoštevanje le-teh ter ugotoviti, katere spremembe so po mnenju varnostnikov potrebne na tem področju.

Predvidevam, da obstaja mnogo različnih dejavnikov, ki vplivajo na kvaliteto dela varnostnikov. Mnenja sem, da bi varnostniki želeli marsikaj spremeniti, med drugim tudi kakšen ukrep ali drugo sredstvo dodati oziroma obstoječega zamenjati z drugim.

1.3 Predpostavke in omejitve

Anketo sem izvedla na podjetjih, ki se ukvarjajo z zasebnim varovanjem. Pri nastajanju naloge sem predvidela omejitve pri raziskavi oziroma izpolnjevanju anketnih vprašalnikov preko e-pošte, zato sem izvajala tudi osebno anketiranje.

1.4 Uporabljene raziskovalne metode

Za izdelavo teoretičnega dela diplomskega dela sem uporabila slovensko literaturo, internetne strani in zakonodajo Republike Slovenije.

V diplomskem delu sem uporabila raziskovalno metodo, ki sem jo izvajala osebno in preko elektronske pošte, z vnaprej pripravljenim anketnim vprašalnikom. Uporabila sem tudi primerjalno metodo.

Pri raziskovalnem delu diplomskega dela, sem uporabila deskriptivno metodo dela. Podatke za raziskovalni del diplomskega dela sem pridobila s pomočjo ankete. Rezultate sem predstavila v odstotkih, jih ponazorila z grafi in razložila.

2 SPLOŠNO O ZASEBNEM VAROVANJU

Zasebno varovanje je bilo prvič zakonsko regulirano leta 1994, ko je vlada sprejela Zakon o zasebnem varovanju in o obveznem organiziranju službe varovanja (1994), ki je prvi pravni temelj za subjekte zasebnega varstva (Trstenjak, 2017) .

Od takrat do danes je bilo kar nekaj dopolnitev zakonodaje na tem področju. Trenutno je v veljavi Zakon o zasebnem varovanju (v nadaljevanju ZZasV-1), ki je izšel 11. 3. 2011. Ko govorimo o zasebnem varovanju prvo pomislimo na varnost, ki je za vsakega človeka zelo pomembna dobrina, je nekaj kar vsi potrebujemo, da lahko v miru živimo. O tej človekovi vrednoti govori tudi Ustava, najvišji pravni akt v naši državi.

Varnost je človekova potreba, dobrina in predvsem pravica, opredeljena tudi v 34. členu Ustave Republike Slovenije. Je temeljna človekova vrednota, ki je predpogoj za obstoj in razvoj posameznih družbenih podsistemov in družbe kot celote, zato mora biti deležna ustrezne skrbi države, ki s svojim nacionalno varstvenim sistemom (obramba, notranja varnost, zaščita in reševanje) organizirano in učinkovito zagotavlja čim višjo stopnjo varnosti v družbi (MNZ, 2010).

Na področju varovanja ljudi in premoženja delujejo tudi zasebno varnostne družbe, ki opravljajo varovanje za naročnika. Takšno obliko varovanja imenujemo zasebno varovanje in je plačljivo. Varnostne družbe opravljajo različne oblike varovanja, ki jih država ne zagotavlja. V nadaljevanju so našteje dejavnosti, ki jih opravljajo zasebno varnostne družbe.

Na področju zaščite in varnosti zasebno varnostne družbe izvajajo različne dejavnosti. Na splošno, te dejavnosti obsegajo naslednje: nadzorovanje in zaščita premoženja in nepremičnega premoženja, varovanje premoženja in nadzor javnih avtocest, prevoz denarja in drugih vrednostnih pošilk, varovanje oseb (varovanje VIP oseb s telesnimi stražarji oz. *t. i.* bodyguardi), upravljanje/vodenje centralnih alarmnih postaj, varovanje v podjetjih in trgovinah, pristopna kontrola, varovanje letališč, varovanje javnih prireditev, pridržanje pripornikov ali zapornikov, varovanje parkirišč, vključno z velikimi nakupovalnimi centri, nadzor stanovanjskih zgradb oz. četrti, kurirska služba, receptorska služba, upravljanje z alarmnimi napravami in sistemi, nadzor z video nadzornimi sistemi, naloge v okviru zaščite in reševanja, osnovni nadzor prometa in varnostno svetovanje (Waard, 1999).

Iz navedenega je razvidno, da je delo varnostnika zelo obsežno in raznoliko, zato je za njih obvezno redno strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje. Programi, po katerih se varnostno osebje usposablja in izpopolnjuje so tudi zakonsko predvideni. Določeni pa so glede na vrsto dela, ki ga opravljajo.

Zasebno varovanje danes definiramo kot dejavnost podjetij, ki vzpostavljajo pogodbeno razmerje z naročnikom (stranko) in za njega opravljajo eno ali več oblik varovanja, ki ga ne zagotavlja država. Zasebno varovanje je torej profitna gospodarska dejavnost za katero je značilno, da jo opravljajo profesionalna zasebna varnostna podjetja (in posamezniki) za naročnika, na osnovi pogodbenega razmerja (Sotlar, 2008).

Pojem zasebne varnosti največkrat opredeljujemo v povezavi z zasebnovarnostno in detektivsko dejavnostjo in se pojmuje kot stanje, v katerem se z varnostnimi, preventivnimi in drugimi aktivnostmi preprečujejo in razrešujejo protipravna in druga dejanja, ki so v pristojnosti zasebnovarnostnih služb. Zasebno varnost lahko opredelimo tudi kot dobrino, ki jo lahko pridobivamo in uvažamo, če smo jo naročili, saj jo zagotavljajo subjekti zasebnega varstva v skladu z zakonom in za ustrezno plačilo (Čas, Zasebno varovanje za uporabnike varnostnih storitev, 2006).

Varnostniki z uporabo posameznega ukrepa (npr. zadržanje), posegajo v ustavno zagotovljene pravice in svoboščine npr. pravico do prostega gibanja, pa tudi z najmilejšimi ukrepi, kot je ugotavljanje istovetnosti, posegajo v posameznikovo integriteto/ zasebnost, zato je toliko bolj pomembno, da se ob istočasnem zakonskem širjenju ukrepov varnostnikov tudi striktno regulira uporabo takšnih ukrepov.

V ZZasV-1, je v 2. členu zasebno varovanje opredeljeno, med drugim, kot regulirana gospodarska dejavnost, ki je namenjena varovanju ljudi in premoženja. Ureja jo Republika Slovenija v javnem interesu, z namenom varovanja javnega reda, varstva naročnikov, javne varnosti, tretjih oseb in varnostnega osebja, ki neposredno opravlja to dejavnost (Savski, Grilc, Jarc, & Mele, 2012).

Vsaka uporaba ukrepov oziroma pooblastil subjektov zasebnega varstva lahko predstavlja poseg v ustavno zagotovljene človekove pravice in zasebnost, zato mora biti vzpostavljen učinkovit nadzor nad izvajanjem njihovih pooblastil. Nadzor mora obsegati zakonitost, sorazmernost, pravilnost in strokovnost opravljanja dejavnosti zasebnega varstva, s posebnim poudarkom na pooblastilih, s katerimi se posega v telesno in duševno celovitost posameznika ali se mu omejuje gibanje ali prostost (MNZ, 2010).

V ta namen je Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije sprejelo Strategijo na področju zasebnega varstva, ki spremlja tudi njeno uresničevanje in v skladu z razmerami na področju notranje varnosti in zasebnega varstva predlaga ustrezne dopolnitve.

Cilji omenjene strategije na področju zasebnega varstva so:

- razvoj dejavnosti zasebnega varstva kot regulirane gospodarske panoge ob doslednem spoštovanju zakonitosti, človekovih pravic in svoboščin ter načel pravne države;
- sistemska urejenost področja zasebnega varstva;
- kakovostno izobraževanje, usposabljanje in izpopolnjevanje detektivov in varnostnega osebja;
- učinkovit nadzor nad subjekti zasebnega varstva;
- doseganje sinergijskih učinkov na področju varnosti ob poglobljenih partnerskih odnosih med državnimi in zasebnimi varnostnimi mehanizmi (MNZ, 2010).

Eden od osnovnih ciljev reforme zasebnega varovanja je tudi vzpostavitev učinkovitega inšpekcijskega nadzora nad zakonitostjo dela podjetij za zasebno varovanje. Namen nadzora je zagotavljanje zakonitega izvajanja te dejavnosti in preprečevanje nelojalnega izvajanja zasebnega varovanja. Osnovni namen inšpekcije na tem področju je odkrivati in preprečevati morebitne zlorabe, nedovoljene posege v človekove pravice na eni strani ter posege v pristojnosti policije in organe pravosodja na drugi strani. Inšpekcijski nadzor je zato nujen, kajti delo podjetij za zasebno varovanje in zaposlenih varnostnikov ne more biti prepuščeno samemu sebi oziroma njihovi lastni presoji, kaj je pri tem delu dovoljeno in kaj ne (Gostič & Bećir, 2004).

Ker varnostniki z uporabo ukrepov posegajo v človekove pravice in svoboščine je uporaba **le-teh** zakonsko urejena. Obvezen je tudi nadzor, ki ga izvajajo inšpektorji, ki delujejo na tem področju. Za strokovno in zakonito uporabo ukrepov je odgovoren tudi delodajalec, ki mora poskrbeti za ustrezno usposabljanje svojega kadra. Predvsem je pomembno interno usposabljanje, ki bi lahko bilo ne samo, kot je zakonodajalec predpisal, vsaj enkrat letno, ampak večkrat na leto. Le z rednim usposabljanjem in utrjevanjem znanja lahko varnostno osebje dovolj samozavestno, strokovno in zakonito izvaja ukrepe, varuje ljudi in premoženje ter opravlja vse ostale naloge zasebnega varovanja.

3 UKREPI VARNOSTNIKOV

Ukrepi varnostnikov so opredeljeni v Zakonu o zasebnem varovanju (v nadaljevanju ZZasV-1) in Pravilniku o izvajanju Zakona o zasebnem varovanju. V ZZasV-1 so opredeljene dolžnosti varnostnikov pri uporabi ukrepov ter navedeni in opisani ukrepi, katere sme varnostnik uporabiti pri opravljanju nalog zasebnega varovanja. Hkrati je tudi opredeljeno kdaj in kje sme varnostnik uporabiti ukrepe. V omenjenem zakonu so opisani tudi pogoji in načini uporabe posameznih ukrepov, kar najdemo v osmem poglavju Pravilnika o izvajanju ZZasV-1.

Delo, ki je zaupano varnostnikom zahteva njihovo vztrajnost, vestnost, odločnost, nepristranskost, samoiniciativnost in vljudnost. Velikokrat pa delo varnostnika zahteva tudi hrabrost, hladnokrvnost, požrtvovalnost in doslednost. Te vrline so potrebne predvsem, ko izvajajo ukrepe in za doseg namena uporabljajo najmanjšo potrebno silo (Čas, Zasebno varovanje in pooblastila varnostnikov, 1995).

Ukrepe na varovanem območju sme varnostnik uporabljati, kadar je ogroženo življenje, osebna varnost, premoženje oziroma takrat ko je kršen javni red. Pri sami uporabi ukrepov, mora paziti, da so ukrepi uporabljeni strokovno in sorazmerno zakonitemu cilju njihove uporabe, ob upoštevanju človekovih pravic in svoboščin. Pri uporabi ukrepov ne sme nihče biti podvržen mučenju, poniževanju ali kaznovanju (Savski, Grilc, Jarc, & Mele, 2012).

Ukrepi varnostnega osebja so fizična dejanja pri opravljanju nalog zasebnega varovanja, ki jih določa 45. člen ZZasV-1 kot pravico, da sme varnostnik ukrepati v delovnem času na varovanem območju, v izrednih razmerah in pa tudi izven varovanega območja, vendar samo takrat kadar je ogroženo življenje, osebna varnost ali premoženje oz. če je kršen javni red in mir.

Varnostniki lahko, med delovnim časom na varovanem območju uporabijo različna ukrepe in druga sredstva, kot so:

- Opozorilo
- Ustna odredba
- Ugotavljanje istovetnosti
- Površinski pregled
- Preprečitev vstopa oz. izstopa z varovanega območja
- Zadržanje osebe
- Uporaba fizične sile

- Uporaba sredstev za vezanje in vklepanje.

Druga sredstva:

- Plinski razpršilec
- Službeni pes
- Nošenje in uporaba orožja.

Varnostnik mora pred izvajanjem ukrepov osebo opozoriti na ukrep, kateremu se lahko oseba še izogne. Kadar oseba ne upošteva ukrepa, se šteje, da oseba ne ravna v skladu z ukrepom, na katerega varnostnik opozarja (ZZasV-1, 2011).

3.1 Opozorilo

Opozorilo je najmilejši ukrep, ki ga lahko varnostniki izvajajo. Opozorilo je dovolj, če oseba preneha z ravnanjem, na katerega ga je varnostnik opozoril, da ni primerno in nasprotuje redu na varovanem območju. V primeru, da oseba ne preneha lahko varnostnik stopnjuje ukrep.

Varnostnik sme opozoriti osebo na okoliščine in ravnanje, ki pomeni, ali bi pomenilo kršitev reda ali javnega reda na varovanem območju (ZZasV-1, 2011).

Če se oseba ne ravna v skladu z vsebino izrečenega opozorila, pomeni, da se ni ravнала v skladu z ukrepom varnostnika, za kar je z ZZasV-1 predpisana globa (200–400 EUR).

Varnostnik lahko opozorilo ponovi, če oseba ne preneha. Včasih se tudi zgodi, da z opozorilom varnostniki ne dosežejo želenega učinka.

Če oseba s prepovedanim ravnanjem ne preneha, lahko varnostnik uporabi strožji ukrep (ustno odredbo). Z opozarjanjem preneha tudi, če ugotovi da naloge na ta način ne bo mogel opraviti (Vivod, 2016).

Razlika med opozorilom in ustno odredbo: Osebo se najprej seznani z redom in pravili (npr. seznanjam vas, da red na varovanem območju kajenja ne dopušča). Opozorilo navaja prepovedana ravnanja (npr. opozarjam vas, da je na varovanem območju kajenje prepovedano). Ustno odredba oblikuje zahtevo za prenehanje kršitve (npr. zahtevam, da prenehate s kajenjem) ali da mora oseba zapustiti varovano območje. Opozorila so mehkejša od ustne odredbe. Ustna odredba temelji na taktno odločno izrečeni zahtevi (Vivod, 2016).

3.2 Ustna odredba

Ustna odredba je ukrep, ki sledi opozorilu. Če pri opozorilu gre za seznanitev osebe s prekrškom in opozorilom, da preneha, gre tukaj za zahtevo za prenehanje kršitve reda na varovanem območju, v nasprotnem oseba mora zapustiti varovano območje.

V kolikor nekdo na varovanem območju s svojim ravnanjem krši red ali javni red, ogroža premoženje, osebno varnost ali življenje ljudi, mu sme varnostnik izreči ustno navodilo ali zahtevo, da s kršitvijo ali ogrožanjem takoj preneha ali da zapusti varovano območje (ZZasV-1, 2011).

Ker je z zakonom težko v naprej predvideti vse situacije oz. primere, kdaj je možno uporabiti ta ukrep, je način izvedbe tega ukrepa odvisen od dejanskih situacij in namena uporabe. Zato mora varnostnik, pred uporabo tega ukrepa, imeti jasno predstavo o tem, kaj in kako doseči zakoniti cilj in kako ga zakonito doseči (Savski, Grilc, Jarc, & Mele, 2012).

3.3 Ugotavljanje istovetnosti

Kot pravi 48. člen ZZas-V-1, sme varnostnik ugotoviti istovetnost osebe na varovanem območju, kadar je to potrebno za varnost ljudi in premoženja ali oseb, ki jih varuje, ali če tako določa red na varovanem območju (ZZasV-1, 2011).

Ugotavljanje istovetnosti je lahko zelo zapleteno, predvsem, če oseba nima nobenega dokumenta pri sebi. Zato je dovoljeno, da lahko varnostnik ugotovi istovetnost npr. na podlagi izjave druge osebe, ki je zaposlena na varovanem območju, osebe h kateri je namenjena oseba v postopku identifikacije itn.

V Pravilniku za izvajanje ZZasV-1 je napisano, kako varnostniki lahko ugotavljajo istovetnost osebe. To lahko naredijo z vpogledom v osebni dokument ali drugo javno veljavno listino opremljeno s fotografijo. V primerih, ko je oseba zakrita ali zamaskirana, sme varnostnik zahtevati, da se odkrije, da lahko nedvoumno ugotovi njeno istovetnost. Varnostnik mora osebi pojasniti razlog za ugotavljanje istovetnosti. Če varnostnik glede na lastnosti listine dvomi v njeno pristnost ali oseba te nima pri sebi, lahko ugotavlja istovetnost z drugimi dokumenti, z razgovorom ali na podlagi izjave druge osebe, lastnika varovanega območja ali osebe, zaposlene na varovanem območju (Pravilnik o izvajanju zakona o zasebnem varovanju, 2011).

3.4 Površinski pregled

Površinski pregled osebe, tovora ali prtljage po navadi opravi oseba istega spola. V nadaljevanju so navedene izjeme kdaj lahko površinski pregled opravi oseba nasprotnega spola. Ne glede na to pa velja pravilo, da oseba v postopku mora sama pokazati vsebino svojih žepov ali prtljage in varnostnik nikoli ne sme sam posegati v omenjeno.

Varnostnik sme površinsko pregledati vrhnja oblačila, notranjost vozila, tovor in prtljago osebe na varovanem območju, če je to potrebno za varnost ljudi in premoženja ali za varnost osebe, ki jo varuje, ali če tako določa red na varovanem območju in če oseba s tem soglaša. Površinski pregled lahko opravi tudi brez soglasja osebe, če obstaja nevarnost napada ali samopoškodovanja, kadar so podani pogoji za zadržanje osebe iz 51. člena ZZasV-1. Ta pregled lahko opravljajo neposredno ali pa s tehničnimi sredstvi (ZZasV-1, 2011).

Površinski pregled vrhnjih oblačil osebe praviloma opravlja oseba istega spola, razen v primerih, če obstaja nevarnost napada ali samopoškodovanja osebe, ki se jo lahko zadrži na podlagi zakona in v primeru, če se površinski pregled opravlja s tehničnimi sredstvi (Pravilnik o izvajanju zakona o zasebnem varovanju, 2011).

Pri površinskih pregledih vrhnjih oblačil, notranjosti vozila ali tovora in prtljage je zelo pomembno, da oseba sama pokaže vsebino svojih žepov, tovora ali prtljage. Varnostnik nikakor ne sme sam posegati v žepe, prtljago ali tovor (Pravilnik o izvajanju zakona o zasebnem varovanju, 2011).

3.5 Preprečitev vstopa na varovano območje

Varnostnik mora biti sposoben oceniti dano situacijo in na primeren način ter z ustreznim ukrepom osebi preprečiti vstop na varovano območje, v kolikor je to potrebno. Zakonodajalec je tudi predvidel oziroma določil v katerih primerih lahko varnostnik osebi prepreči vstop na varovano območje.

V 50. členu ZZasV-1 so določeni primeri v katerih sme varnostnik osebi preprečiti vstop na varovano območje.

Torej, varnostnik sme osebi preprečiti vstop na varovano območje v naslednjih primerih:

- če ne soglaša s površinskim pregledom,
- če pri površinskem pregledu najde predmete iz četrtega odstavka 49. člena ZZasV-1,

- če nasprotuje ugotavljanju njene istovetnosti ali istovetnosti ni mogoče ugotoviti,
- če ne upošteva reda na varovanem območju ali javnega reda ali
- če je to potrebno zaradi preprečitve neposrednega ogrožanja ljudi in premoženja na varovanem območju (ZZasV-1, 2011)

Pravilnik o izvajanju tega zakona pa določa načine oz. ukrepe s katerimi lahko osebi prepreči vstop na varovano območje, in sicer z opozorilom, ustno odredbo, s tehničnimi sredstvi ali uporabo fizične sile (Pravilnik o izvajanju zakona o zasebnem varovanju, 2011).

3.6 Zadržanje osebe

Varnostnik sme zadržati osebo do prihoda policije, vendar največ dve uri:

- če je bila zalotena v okoliščinah, ki kažejo na storitev kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti,
- če je bila zalotena pri kršitvi reda ali javnega reda na varovanem območju in ne ravna v skladu z ukrepi varnostnika ali s silo ali grožnjo, da bo neposredno uporabila silo, ovira ali preprečuje izvedbo ukrepa varnostniku ali
- če oseba na varovanem območju ali pri izstopu z varovanega območja odkloni preverjanje istovetnosti ali te ni mogoče ugotoviti ali ne soglaša s površinskim pregledom vrhnjih oblačil, notranjosti vozila, tovora in prtljage (ZZasV-1, 2011).

3.7 Uporaba fizične sile

Fizično silo lahko varnostnik uporabi, če drugače ne more: preprečiti osebi neupravičen vstop na varovano območje; odstraniti osebo z varovanega območja, če se tam neupravičeno zadržuje; preprečiti neposrednega ogrožanja ljudi ali premoženja; odvrniti istočasnega protipravnega napada na sebe ali osebo, ki jo varuje, ali zadržati osebe do prihoda policije (ZZasV-1, 2011).

Varnostnik vedno mora oziroma je dolžan, če sme glede na okoliščine uporabiti različne oblike fizične sile, uporabiti prvo milejšo obliko fizične sile (strokovne pritiske, odpiranje, silo za potiskanje, prenašanja ali razdvajanje oseb), in šele na to, če ugotovi, da s tem ne bo dosegel zakonitega namena, lahko uporabi hujšo obliko fizične sile, kot je strokovni prijem, udarec in met. (Pravilnik o izvajanju zakona o zasebnem varovanju, 2011).

3.8 Uporaba sredstev za vklepanje in vezanje

Varnostnik sme uporabiti sredstva za vklepanje ali vezanje, če s fizično silo ne more preprečiti neposrednega ogrožanja ljudi ali premoženja, odvrniti istočasnega protipravnega napada na sebe ali osebo, ki jo varuje, ali če drugače ne more zadržati osebe do prihoda policije, (ZZasV-1, 2011).

Varnostnik pri svojem delu lahko uporablja sredstva za vklepanje in vezanje, in sicer lisice, plastično zatego in priročna sredstva, kot so npr. vrvica, lepilni trak, usnjen ali plastičen pas, vezalke in druga primerna sredstva, s katerimi je možno osebo vkleniti ali zvezati roke, noge ali oboje. Priročna sredstva se uporabljajo izjemoma, le v primerih, ko varnostnik nima lisic ali plastične zatege. Z uporabo priročnih sredstev mora prenehati takoj, ko so na razpolago lisice ali plastična zatega, če to ne vpliva na varnost postopka, na varnostnikovo varnost ali varnost tretjih oseb (Pravilnik o izvajanju zakona o zasebnem varovanju, 2011).

V kolikor pride do zadržanja oseba mora varnostnik o tem obvezno obvestiti policijo ter napisati poročilo o zadržanju osebe.

V kolikor varnostnik uporabi ukrepe zadržanje osebe, uporaba fizične sile in uporaba sredstev za vezanje in vklepanje ali druga sredstva (plinski razpršilec, službeni pes, v nasprotju z zakonom in strelna orožje), mora obvezno o tem obvestiti policijo in o tem napisati poročilo o uporabi ukrepa. Kaj več o tem sledi v nadaljevanju.

4 UPORABA DRUGIH SREDSTEV

Uporaba drugih sredstev varnostnika je posebej zapisana v Zakonu o zasebnem varovanju (2011) in Pravilniku o izvajanju Zakona o zasebnem varovanju (2011).

Razen ukrepov lahko varnostniki pri opravljanju nalog zasebnega varovanja uporabljajo še druga sredstva, ki so določena s tem zakonom, in sicer:

- plinski razpršilec,
- službeni pes in
- strelna orožje (ZZasV-1, 2011).

4.1 *Plinski razpršilec*

ZZasV-1 v svojem 54. členu varnostnikom dovoljuje uporabo plinskega razpršilca, le v primerih, ko morejo drugače odvrniti istočasnega protipravnega napada na sebe, pri čemer morajo biti za uporabo usposobljeni po programu, ki ga določi minister (ZZasV-1, 2011).

Pravilnik o izvajanju ZZasV-1 v svojem 21. členu podrobneje določa uporabo plinskega razpršilca za katerega se šteje uporaba utekočinjenega plina ali drugega razpršila, ki ga varnostnik uporabi tako, da s pritiskom na sprožilec plinsko sredstvo ali pršilo sprosti neposredno proti osebi, ki ga je napadla. V tem členu je določeno tudi da mora biti plinski razpršilec polnjen s potisnim plinom in dražilno substanco, ki ne smeta biti škodljiva zdravju in okolju. Plinski razpršilec mora imeti pokrito sprožilo, pri njegovi uporabi pa moramo upoštevati navodila proizvajalca (Pravilnik o izvajanju zakona o zasebnem varovanju, 2011).

4.2 *Službeni pes*

Varnostnik sme z namenom varovanja ljudi in premoženja na varovanem območju uporabljati posebej usposobljenega službenega psa, da z vohom ali vidom zazna prisotnost oseb ali snovi. Pes mora imeti nagobčnik in mora biti na vrvi pod neposrednim nadzorom varnostnika. Varnostnik in službeni pes morata biti usposobljena po programu, ki ga določi minister (ZZasV-1, 2011).

Za uporabo službenega psa se šteje varovanje z usposobljenim službenim psom, ki z vohom ali vidom zazna prisotnost oseb ali snovi na varovanem območju. Varnostnik službenega psa ne

sme uporabiti na način, da bi s telesom ali z ugrizom neposredno deloval na osebo (Pravilnik o izvajanju zakona o zasebnem varovanju, 2011).

4.3 Nošenje in uporaba orožja

Na podlagi 56. člena Zakona o zasebnem varovanju (2011) sme varnostnik med opravljanjem nalog zasebnega varovanja nositi strelno orožje v skladu z zakonom, ki ureja posest in nošenje orožja (ZZasV-1, 2011).

Med opravljanjem nalog zasebnega varovanja sme varnostnik, razen varnostnika čuvaja, nositi strelno orožje v skladu z zakonom, ki ureja posest in nošenje orožja. Le to pa lahko uporabi samo, če drugače ne more zavarovati življenja ljudi ali preprečiti neposrednega protipravnega napada, s katerim je ogroženo njegovo življenje ali življenje osebe, ki jo varuje. Preden uporabijo strelno orožje, morajo, kadar okoliščine to dopuščajo, osebo, zoper katero naj bi uporabili strelno orožje, opozoriti s klicem: »Stoj, streljal bom!« in z opozorilnim strelom. Varnostniki, ki nosijo in uporabljajo strelno orožje, se morajo redno strokovno usposablјati v ravnanju s strelnim orožjem in njegovi uporabi (ZZasV-1, 2011).

Po Pravilniku o izvajanju ZZasV-1, varnostnik sme nositi strelno orožje le med neposrednim opravljanjem nalog zasebnega varovanja, na način, da ne ogroža svoje varnosti ali varnosti koga drugega. Orožje mora imeti v toku, brez naboja v cevi in zavarovano tako, da ne more priti do nenadzorovane sprožitve (Pravilnik o izvajanju zakona o zasebnem varovanju, 2011).

5 DOLŽNOST IN ODGOVORNOST VARNOSTNIKOV PRI UPORABI UKREPOV TER OSEB V POSTOPKU VAROVANJA

5.1 Dolžnosti varnostnikov pri uporabi ukrepov

ZZasV-1 (Ur. lRS, št. 17/11) je krovni zakon, ki opredeljuje delo varnostnikov. V zakonu so opredeljeni osnovni pojmi kot tudi oblike varovanja ter pristojnosti zasebnih varnostnih služb in organizacij, ki so nujen pogoj za opravljanje varovanja. V njem so opisane tudi dolžnosti in ukrepi varnostnika. Zakon se nanaša tudi na pogoje varovanja, kdaj in kje je organiziranje varovanja obvezno in dolžnosti subjektov na nadzor, evidence in kazenske določbe. Varnostnik mora upoštevati še ostale zakone, ki se navezujejo na delo varnostnikov in ki zadevajo varnostnikovo službo. Takšen zakon je na primer Zakon o javnih zbiranjih, Zakon o javnem redu in miru ter podobni.

Pred uporabo posameznega ukrepa in drugega sredstva varnostnika mora varnostnik ravnati v skladu s 44. členom ZZasV-1, v katerem so predpisane dolžnosti pri uporabi ukrepov (ZZasV-1, 2011).

Varnostnik je dolžan pravočasno in razumljivo sezniniti osebe s pravili varovanja in redom na varovanem območju. Pred izvedbo ukrepa mora osebo, zoper katero bo ukrepal, če je to glede na okoliščine mogoče, o tem predhodno sezniniti, jo opozoriti na posledice in ji na ta način omogočiti, da se z upoštevanjem opozorila izogne drugim ukrepom. Z uporabo ukrepa mora varnostnik prenehati takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bil ukrep uporabljen, ali ob ugotovitvi, da naloge na ta način ne bo mogel opraviti (ZZasV-1, 2011).

Posebej skrbno in obzirno mora varnostnik ravnati v odnosu do otrok in mladoletnikov, invalidov, starejših in bolnih oseb, vidno nosečih žensk ter drugih šibkejših oseb, upoštevaje njihove posebnosti, ki jih je mogoče opaziti (ZZasV-1, 2011).

Varnostnik lahko osebo v postopku tudi zadrži. Zadržanje osebe sme trajati največ 2 uri. Varnostnik mora o zadržanju osebe takoj obveščati policijo, ki je dolžna priti na kraj in prevzeti nadaljnji postopek z zadržano osebo (ZZasV-1, 2011).

Kadar se varnostnik znajde v situaciji, ko oseba deluje v neskladju z dopuščenim ravnanjem na varovanem območju, je varnostnik dolžan uporabiti z zakonom določene ukrepe. Ukrepi si

morajo slediti tako, da se najprej uporabi tisti, ki najmanj škoduje. Varnostniki morajo vedno ravnati v skladu z zakonom oz. se uporabi fizične sile skuša izogniti v največji možni meri (Vrhovnik, 2015)

5.2 Odgovornost varnostnika pri uporabi ukrepov

Zakonodajalec je za varnostnike določil pravico uporabe ukrepov, s katerimi lahko v določenih primerih posežejo v pravice in svoboščine tretjih oseb. Z zakonom pa niso samo določeni ukrepi, temveč tudi način, kako se ti ukrepi uporabijo. Če se uporabijo v nasprotju s predpisanim načinom, ločimo tri različice kršitve oziroma prekoračitve ukrepov:

- neupravičena uporaba ukrepov, ko za uporabo ukrepov sploh niso izpolnjeni zakonski pogoji,
- nepravilna uporaba ukrepov, ko so ti uporabljeni nestrokovno, na primer prerivanje, vlečenje za roko, udarjanje po glavi, brce v genitalije ter
- prekoračitev uporabe ukrepov, pri čemer je bil varnostnikov ukrep v začetni fazi sicer zakonit, vendar ga varnostnik po prenehanju razlogov ni prenehal uporabljati (Savski, Grilc, Jarc, & Mele, 2012).

Kot govorijo Savski, Grilc, Jarc in Mele v Zakonu o detektivski dejavnosti (2012) v vseh teh primerih gre za nezakonito uporabo ukrepov varnostnika, v katerih lahko najdemo elemente:

- kazenske odgovornosti
- odškodninske odgovornosti in
- disciplinske odgovornosti.

Presoja posameznega primera bo potrebna v okviru presoje strokovnosti in zakonitosti, ki jo bo opravila policija v skladu s predpisi, za katere je pristojna. V primeru storitve kaznivega dejanja bo varnostnik odgovoren kazensko, v primeru storitve prekrška pa po zakonu, ki ureja varstvo javnega reda in miru. Disciplinsko odgovornost bo ugotavljal delodajalec v skladu s predpisi, ki urejajo delovno razmerje (Savski, Grilc, Jarc, & Mele, 2012).

5.3 Dolžnost oseb v postopku

Dolžnost – odziv oseb v postopku ima velik vpliv na to kak bo postopek potekal in kako bo zaključen. Vsak posameznik se odziva drugače na ukrepanje varnostnega osebja: nekdo bo

razumel postopek kot rutino oziroma dejanje varnostnega osebja, ki ga je treba izvesti zaradi pravil na varovanem območju ali zaradi varnosti ljudi in premoženja, nekdo drug bo razumel ukrepanje kot grožnjo ali žalitev njegove osebnosti in se bo temu primerno odzval z upiranjem, agresijo, napadom in neupoštevanjem navodil varnostnega osebja (Zorman, 2016).

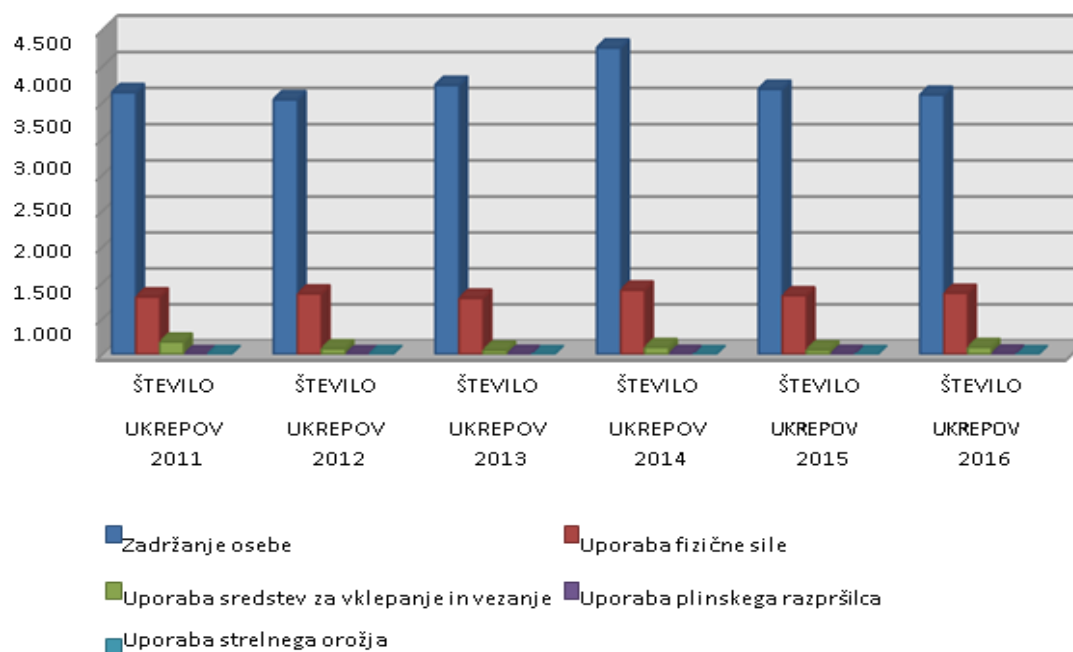
Osebe, ki vstopajo ali se nahajajo na varovanem območju, so dolžne upoštevati pravila reda na varovanem območju ter se ravnati v skladu z izvedenimi ukrepi varnostnika. Same ne smejo s silo ali grožnjo, ovirati ali preprečiti izvedbo ukrepa varnostniku (ZZasV-1, 2011).

Varnostnik sme osebo, ki je bila zalotena pri kršitvi reda ali javnega reda na varovanem območju in se ne ravna v skladu z izvedenimi ukrepi, zadržati do prihoda policije če:

- ta z grožnjo, da bo neposredno uporabila silo ali
- neposredno uporabi silo, da ovira ali preprečuje izvedbo ukrepa varnostniku.

Zadržanje osebe sme trajati največ 2 uri. Varnostnik mora o zadržanju osebe takoj obveščati policijo, ki je dolžna priti na kraj in prevzeti nadaljnji postopek z zadržano osebo. Za ti dve kršitvi sta določeni tudi globi v višini od 200–400 EUR in 400–600 EUR (ZZasV-1, 2011).

Ukrepi po letih 2011 do 2016

Graf 1:Ukrepi po letih 2011 do 2016

Vir: (Zbornica za razvoj zasebnega varovanja, ZRSZV, 2017)

Iz grafa je razvidno, da število izvedenih ukrepov, predvsem ukrepa uporabe fizične sile kakor tudi zadržanja osebe, bilo na najvišjem nivoju leta 2014. Ostala leta so med seboj primerljiva

in podobna glede vseh izvedenih ukrepov. Med vsemi ukrepi plinski razpršilec in strelno orožje nista bila uporabljena. Velikokrat se zgodi tudi, da varnostnik zoper osebo v postopku uporabi kombinacijo več ukrepov. Po navadi, če varnostniku oseba preprečuje izvedbo ukrepa s fizičnim napadom, se le-ta brani sorazmerno uporabljeni sili napadalca in uporabi ukrep fizične sile. Če se napad stopnjuje mora varnostnik zoper osebo, če ga drugače ne more obvladati, uporabiti tudi ukrep vezanja ali vklepanja. Posledično s tem pa sledi tudi ukrep zadržanja osebe do prihoda policije, vendar največ 2. uri. Vsaki uporabi fizične sile načeloma ne sledi tudi zadržanje osebe. Vse je odvisno od okoliščin pod katerimi se določena situacija odvija. Varnostnik pa je seveda tam, da kot strokovno usposobljena oseba presodi, kdaj in kateri ukrep mora uporabiti.

6 UKREPI VARNOSTNEGA OSEBJA V ZASEBNEM VAROVANJU, ZA KATERO JE POTREBNO OBVEZNO OBVEŠČANJE POLICIJE

Družbe za zasebno varovanje so obvezne podati poročila o ukrepih varnostnega osebja, za katera so varnostniki v skladu s 1. odstavkom 57. člena ZZasV-1, 2011 dolžni o ukrepu takoj obvestiti policijo (zadržanje osebe, uporaba fizične sile, uporaba sredstev za vklepanje in vezanje, uporaba plinskega razpršilca, uporaba strelnega orožja), Zbornici za razvoj slovenskega zasebnega varovanja (v nadaljevanju ZRSZV) v zakonskem roku, do 31. januarja za preteklo koledarsko leto. ZRSZV potem pripravi skupno poročilo za vse imetnike licenc do 31. marca za preteklo koledarsko leto in ga posreduje pristojnemu organu. To je bistvena novost ZZasV-1, da je mogoče statistično spremljati podatke o uporabi ukrepov varnostnikov, kar po prejšnjem zakonu ni bilo mogoče, saj ni bilo določene zakonske obveze, da družbe poročajo zbornici ta pa ministrstvu, itd.

Kot navajajo v ZRSZV je bilo v letu 2016 izvedenih skupaj 4.563 ukrepov in drugih sredstev, za katero je obvezno obveščanje policije. Ker pa so varnostniki od navedenega števila, v nekaterih primerih uporabili kombinacijo več ukrepov in drugih sredstev (pri zadržanju osebe uporaba fizične sile in v določenih primerih tudi sredstev za vklepanje in vezanje oziroma drugega sredstva plinskega razpršilca), skupno v 708 primerih, je skupno število postopkov, v katerih je varnostnik izvajal ukrepe in uporabil drugo sredstvo 3.855.

Vsak ukrep, ki zahteva naznanitev policiji (zadržanje osebe, uporaba fizične sile, uporaba sredstev za vklepanje in vezanje, uporaba plinskega razpršilca, uporaba strelnega orožja, uporaba službenega psa v nasprotju z določbami zakona), mora varnostni menedžer oddati v roku 48 ur po posameznem dogodku.

Varnostnik, ki uporabi ukrep zoper določeno osebo napiše posebno poročilo (poročilo o uporabi ukrepov varnostnikov) v katerega navede detajlne podatke:

- osebne podatke, EMŠO
- kateri ukrep je bil izveden ter datum, uro, kraj dogodka
- številko osebne izkaznice
- osebne podatke od osebe zoper katero je izvedel ukrep
- če je bila oseba poškodovana se napiše opis poškodb

- dogodek je potrebno tudi v celoti opisati, kot so razlogi za uporabo ukrepov, način uporabe le-teh, čas in kraj
- oceno zakonitosti in strokovnosti uporabljenega ukrepa pripravi varnostni menedžer
- napiše se ura in datum, kdaj je varnostnik obvestil policijo, kdaj je prišla policija (navedejo se podatki policista_ke, ki je obravnaval_la zadržano osebo in iz katere policijske postaje je bil_la)
- v primeru, da policija ne pride se to napiše v poročilo, v tem primeru se napiše tudi datum in čas kdaj je zadrževanje osebe prenehalo
- če varnostnik ali policija ne morejo na licu mesta ugotoviti istovetnosti osebe v postopku to naredijo pozneje, varnostnik pa v poročilu zaprosi, da mu policija naknadno posreduje vse potrebne podatke o osebi, ki je bila zadržana. Obenem varnostnik napiše tudi razloge zaradi katerih ni bilo mogoče ugotoviti istovetnosti osebe
- to poročilo se pošlje policijski postaji na območju katere so ukrepi bili uporabljeni, en izvod pa ostane za arhiv v podjetju (MNZ, Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2018).

Tabela 1: Vrste ukrepov in drugih sredstev

VRSTA UKREPA	ŠTEVILO UKREPOV 2011	ŠTEVILO UKREPOV 2012	ŠTEVILO UKREPOV 2013	ŠTEVILO UKREPOV 2014	ŠTEVILO UKREPOV 2015	ŠTEVILO UKREPOV 2016
Zadržanje osebe	3.638	3.539	3.739	4.255	3.685	3.603
Uporaba fizične sile	803	845	784	898	820	854
Uporaba sredstev za vklepanje in vezanje	174	82	59	99	64	99
Uporaba plinskega razpršilca	0	0	2	2	3	7
Uporaba strelnega orožja	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ:	4.615	4.466	4.584	5.254	4.572	4.563

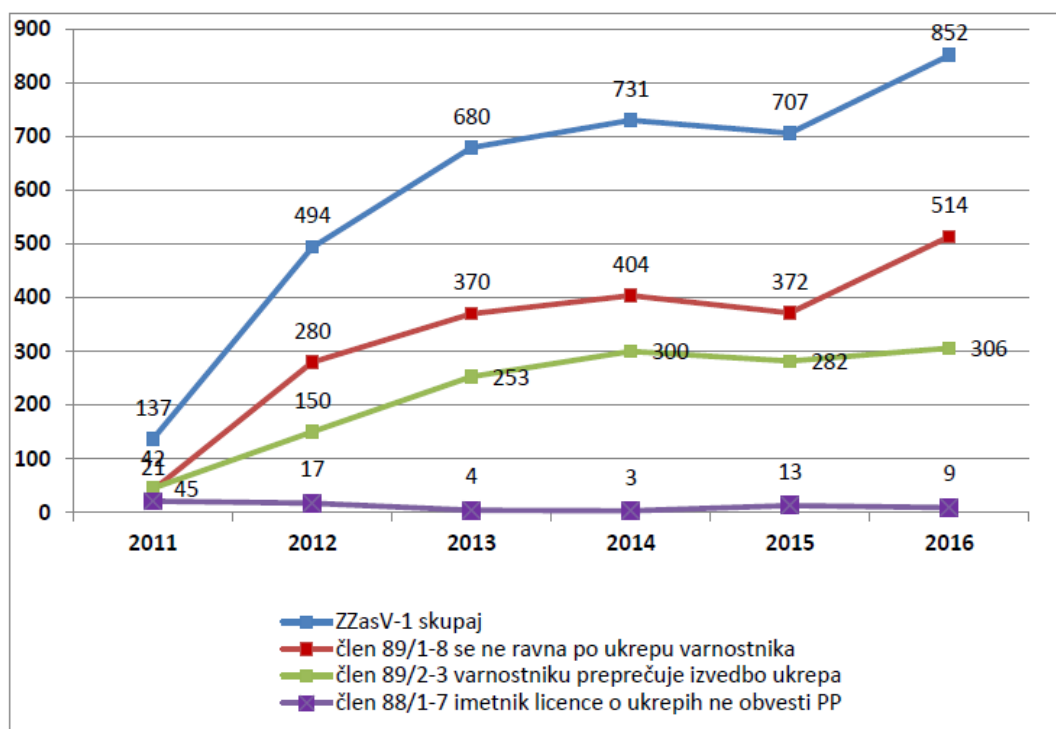
Vir: (Zbornica za razvoj zasebnega varovanja, ZRSZV, 2017)

Iz tabele je razvidno, da je v letu 2016 prišlo do upada skupnega števila izvedenih ukrepov v primerjavi z letom 2015. V ZRSZV navajajo, da je to predvsem posledica upada zadržanja oseb do prihoda policije oziroma največ 2 uri. Povečala se je uporaba fizične sile v primerjavi z letom 2015 kot tudi uporabe sredstev za vklepanje in vezanje tako, da je število le-teh enako številu v letu 2014.

V nadaljevanju sledi prikaz izvedenih ukrepov policije po ZZasV-1, 2011. Ker so varnostniki dolžni o določenih svojih ukrepih in uporabljenih drugih sredstvih (zadržanje osebe, uporaba

fizične sile, sredstev za vklepanje in vezanje, plinskega razpršilca, strelnega orožja), takoj obvestiti policijo, je tudi zelo pomembna odzivnost in ukrepanje le-te. V navedenih ukrepih gre za to, da je oseba v postopku grozila varnostniku, da bo uporabila silo, ali pa je s silo ovirala ali preprečevala izvedbo ukrepa varnostnika.

Število izvedenih ukrepov policije po ZZasV-1

Graf 2: Število izvedenih ukrepov policije po ZZasV-1

Vir: (Zbornica za razvoj zasebnega varovanja, ZRSZV, 2017)

V ZRSZV ugotavljajo, na podlagi podatkov policije o številu izvedenih ukrepov policistov na področju zasebnega varovanja, da se število ukrepov policije iz leta v leto povečuje, kar pa zelo dobro in pozitivno vpliva na zakonito in profesionalno izvedbo nalog varnostnega osebja.

Tudi sama opažam iz primerjave podatkov o izvedenih ukrepih varnostnikov in posredovanju policije, da se sodelovanje teh dveh organov iz leta v leto povečuje. To je zelo pohvalno in zagotovo pripomore k večji učinkovitosti pri delu varnostnikov, kot tudi večjemu spoštovanju tistih, ki delajo v varovanju.

7 PREDSTAVITEV ANKETE, UGOTOVITVE IN PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVO

7.1 Priprava anketnega vprašalnika

Pri raziskovalnem delu diplomskega dela in pridobivanju podatkov sem si pomagala z anketnim vprašalnikom.

Anketni vprašalnik je bil namenjen izključno zaposlenim v zasebnem varovanju oz. varnostnikom in varnostnim menedžerjem. Za izdelavo spletne ankete je bila uporabljena aplikacija za storitev spletnega anketiranja www.1ka.si. Anketne vprašalnice sem poslala osebam, ki dejansko imajo licenco za opravljanje nalog zasebnega varovanja in uporabo ukrepov ter drugih sredstev, ki so določeni po ZZasV-1 in na ta način pridobila rezultate, ki so nam v veliko pomoč pri sami raziskavi.

Z anketo sem želela dobiti čim natančnejše odgovore za ugotovitev stanja zadovoljstva varnostnikov z ukrepi in drugimi sredstvi, ki so jim na voljo, ter s spremembami, ki jih je prinesel novi zakon o zasebnem varovanju ZZasV-1, ki je izšel 11. 3. 2011.

Za pridobitev teh podatkov sem uporabila anketni vprašalnik sestavljen iz dvanajst vprašanj. Prvo sem želela pridobiti splošne demografske odgovore o spolu, starosti, izobrazbi ter dolžini delovne dobe anketirancev v varovanju. Nadaljevala sem z vprašanji o ukrepih, ki jih varnostniki po ZZasV-1 uporabljajo pri svojem delu. Zanimalo me je mnenje anketirancev ali je ukrepov in drugih sredstev, ki jih določa ZZasV-1 dovolj, da lahko učinkovito opravljajo varovanje. Naslednje vprašanje se je nanašalo na podatek o tem, ali bi kakšen obstoječi ukrep ali drugo sredstvo, ki jih lahko po ZZasV-1 uporabljajo pri svojem delu, zamenjali s katerim drugim ukrepom ali drugim sredstvom in zakaj. Potem sledi vprašanje, če so po njihovem mnenju razširjeni pogoji (ne samo za kaznivo dejanje temveč tudi prekršek in ob odkloniti ugotavljanja istovetnosti ali površinskega pregleda na varovanem območju, itd.) pri ukrepu zadržanja oseb primerni, potrebni. Deveto vprašanje je usmerjeno na pridobivanje podatka ali so jim drugi ukrepi (služben pes, plinski razpršilec, strelna orožje) pripomogli k opravljanju nalog zasebnega varovanja. Zanimalo me je tudi ali globa (200–400 EUR in 400–600 EUR določena v 89. členu Zakona o zasebnem varovanju) za neupoštevanje zakonitega ukrepa varnostnikov prispeva k drugačnemu odnosu oseb v postopku. In na koncu vprašanje, ki se navezuje na predhodno v zvezi z globo, če so kdaj seznanili s tem osebo v postopku, preden so

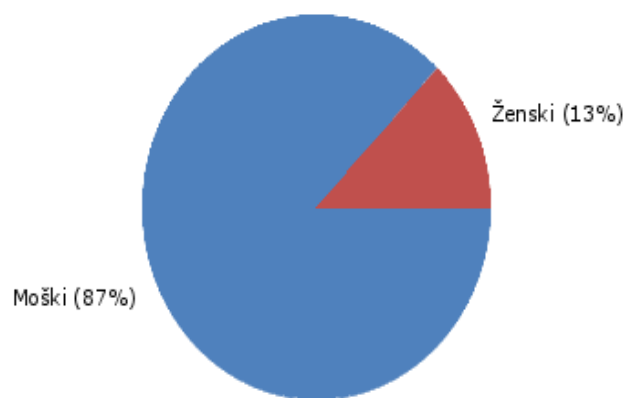
uporabili hujši ukrep (fizično silo, sredstva za vklepanje, itd.). Namreč, še zdaj, po toliko letih od izida tega zakona so varnostniki, ki niso slišali za omenjeni globi, ampak sodeč po odgovorih anketirancev je teh zelo malo. To nevednost lahko pripišemo tudi temu, da v teh primerih gre za novo zaposlene v tem sektorju, ki se še niso popolnoma seznanili z zakonodajo na tem področju.

7.2 *Prikaz rezultatov raziskave*

Anketni vprašalnik je bil narejen v elektronski in pisni obliki. Poslala sem 500 anketnih vprašalnikov, od katerih sem dobila 241 odgovorov. Anketne vprašalnike sem pregledala, podatke analizirala in jih grafično prikazala.

1. Vprašanje: Spol

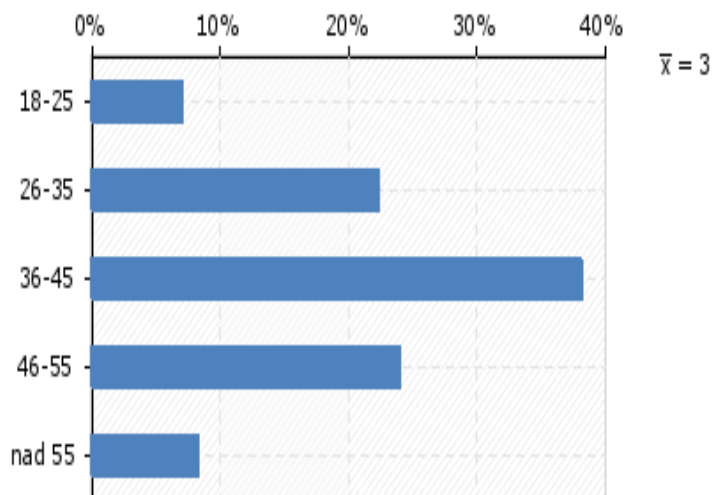
V spodjem grafu (glej graf 3) je razvidno, da je v spletni anketi sodelovalo 241 varnostnikov. Od tega je bilo 210 moških varnostnikov in 31 žensk varnostnic. Večje število moških anketirancev kaže na dejstvo, da v tem sektorju dela več moških kakor žensk.

Graf 3: Spol anketirancev

Vir: (Lastna raziskava, 2018)

2. Vprašanje: Starost

Graf 4: Starostna skupina anketirancev

Vir: (Lastna raziskava, 2018)

Iz zgornjega grafa (glej graf 4) je razvidno, da je bilo največ anketirancev starih med 36 in 45 let. Teh je bilo kar za 38 %. Druga skupina anketirancev se nahaja v starostni skupini med 46 in 55 let za 24 %, ter 22 % starosti med 26 in 35 let. Najmanj je bilo anketiranih v starosti med 18 in 25 let, ter nad 55 let in sicer 7 oziroma 8 % vseh vprašanih.

3. Vprašanje: Izobrazba

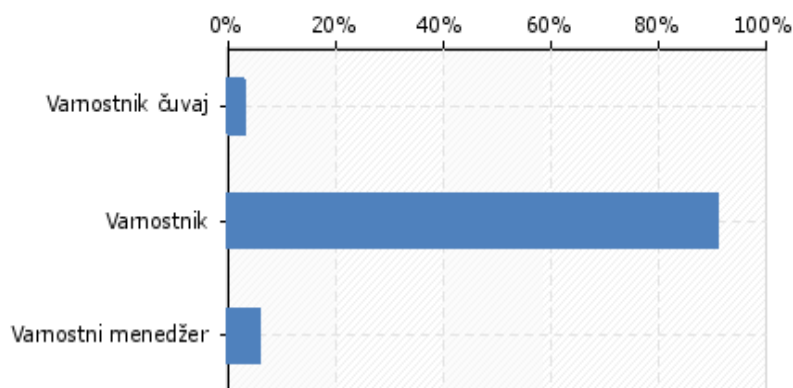
Tabela 2: Najvišja dosežena formalna izobrazba anketirancev

Kakšna je vaša najvišja dosežena formalna izobrazba?			
Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Kumulativno
1 (Manj kot srednja šola)	9	4 %	4 %
2 (Srednja šola in več)	232	96 %	100 %
	241	100 %	

Vir: (Lastna raziskava, 2018)

Na osnovi ankete sem prišla do rezultata, da ima kar 232 anketirancev srednjo šolo in več, to pomeni kar 96 % vprašanih. Devet vprašanih ima manj kot srednjo šolo, kar predstavlja 4 %.

4. Vprašanje: Delo varovanja opravljate kot?

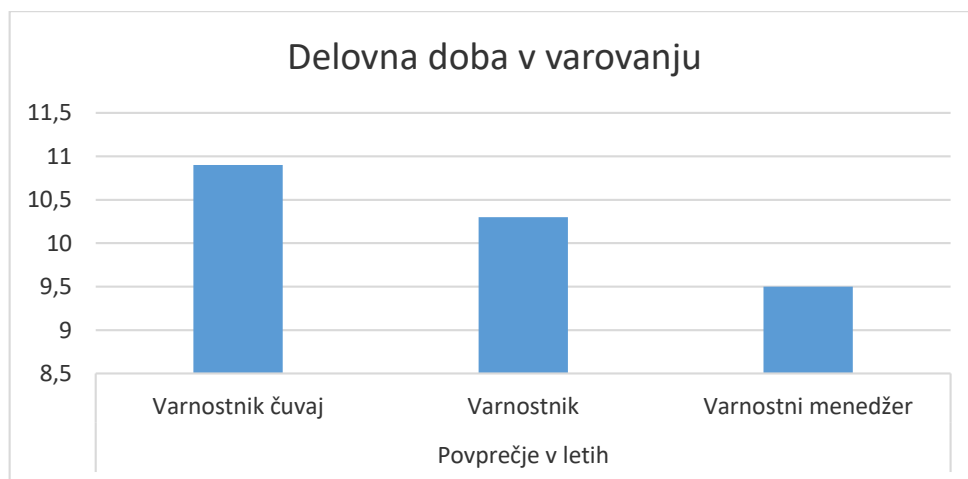

Graf 5: Poklici pri opravljanju dela varovanja

Vir: (Lastna raziskava, 2018)

Iz grafa 5 je razvidno, da anketiranci opravljajo v večini delo varnostnika, kar predstavlja 90 % oziroma 217 anketirancev, medtem ko delo varnostnega menedžerja predstavlja 6 % oziroma 14 anketirancev. Najmanj anketirancev opravlja delo varnostnika čuvaja, v tej raziskavi je to 7 ljudi oziroma 3 %.

5. Vprašanje: Kako dolgo ste zaposleni kot varnostnik čuvaj/ varnostnik/ varnostni menedžer?

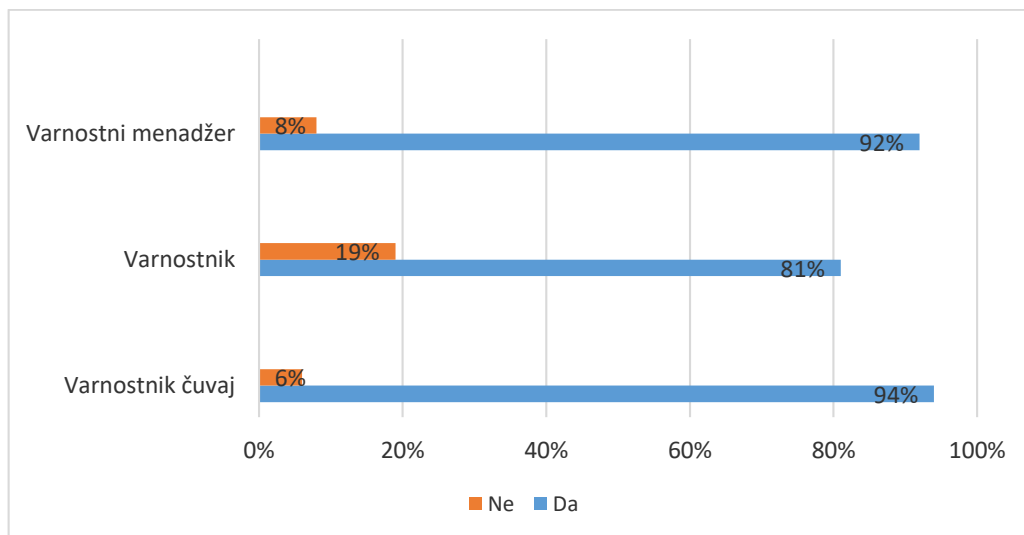

Graf 6: Obdobje dela anketiranih v varovanju

Vir: (Lastna raziskava, 2018)

Delo varovanja kot varnostnik, varnostnik čuvaj oziroma varnostni menedžer opravljajo anketiranci v povprečju med 9,5 in 10,9 let.

6. Vprašanje: Ali je po vašem mnenju ukrepov in drugih sredstev, ki jih določa Zakon o zasebnem varovanju dovolj, da lahko učinkovito opravljate varovanje?

Graf 7: Mnenje anketirancev o zadostnem številu ukrepov in drugih sredstev, ki jih določa Zakon o zasebnem varovanju

Vir: (Lastna raziskava, 2018)

Na zgoraj postavljeno vprašanje (glej graf 7) so varnostnik čuvaj, varnostnik in varnostni menedžer odgovorili v večini pritrdilno, da je dovolj ukrepov in drugih sredstev, ki jih določa ZZasV-1, da lahko učinkovito opravljajo varovanje. Varnostnik čuvaj z 94 %, varnostnik z 81 % in varnostni menedžer z 92 % oziroma. Da le-teh ni dovolj menijo z 6 % varnostniki čuvaji, 19 % varnostniki, ter 8 % varnostni menedžer.

7. Vprašanje: Ali bi kakšen obstoječi ukrep ali drugo sredstvo, ki jih lahko po Zakonu o zasebnem varovanju uporabljate pri svojem delu, zamenjali s katerim drugim ukrepom ali drugim sredstvom in zakaj?

Na zastavljeno vprašanje so anketiranci odgovarjali različno. Nekateri ukrepov ne bi zamenjali, drugi bi pa ukrepe zamenjali:

- s pisanjem položnic;
- službenega psa, bi zamenjali s palico – tonfa, ali s kakšnim drugim pripomočkom za delo;
- samo zadrževanje oseb do prihoda policije, bi zamenjali s takojšnjim pisanjem položnic;
- z dodatnimi pooblastili;
- z bolj dorečeno zakonodajo glede uporabe strelnega orožja;

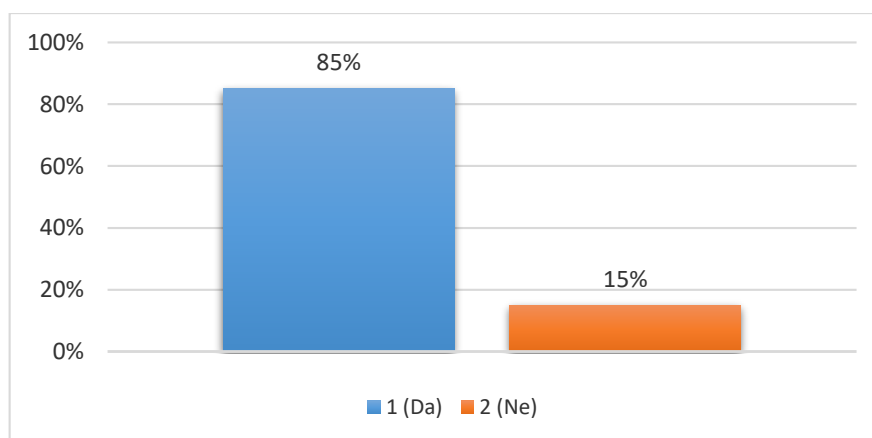
- v nočnih lokalih, na javnih prireditvah (visoke stopnje nevarnosti), bi lahko varnostnik imel gumijevke.

Odgovori z ne, so bili utemeljeni na različne načine:

- ne, čim prej bi bilo potrebno usposabljanje za uporabo službenega psa;
- ne, zato ker le-teh tudi ne uporabljamo, saj se lahko vsak pritoži in čeprav je kriv na koncu dobi kazen varnostnik (iz tega odgovora bi lahko rekli, da tukaj gre za pomanjkanje samozavesti varnostnikov in strah, da jih podjetje v katerem so zaposleni, ne bi pravno zaščitilo).

Skladno z razgovorom s predsednikom Sindikata varnostnikov Slovenije Mitjem Žnidaričem, inž. var.: « ... je je glavni krivec za takšno razmišljanje delodajalec. Saj bi delodajalec moral pravno zaščititi svojega delavca. Prav tako je za pravilno pisanje poročila o uporabi ukrepov varnostnika zadolžen varnostni menedžer. V kolikor je poročilo o uporabi ukrepa varnostnika pravilno zapisano in je varnostnik ustrezno redno usposobljen, primer vzdrži tudi na sodišču.» (Žnidarič, 2018).

8. Vprašanje: Ali so po vašem mnenju razširjeni pogoji (ne samo za kaznivo dejanje temveč tudi prekršek in ob odkloniti ugotavljanja istovetnosti ali površinskega pregleda na varovanem območju, itd.) pri ukrepu zadržanja oseb primerni, potrebni?

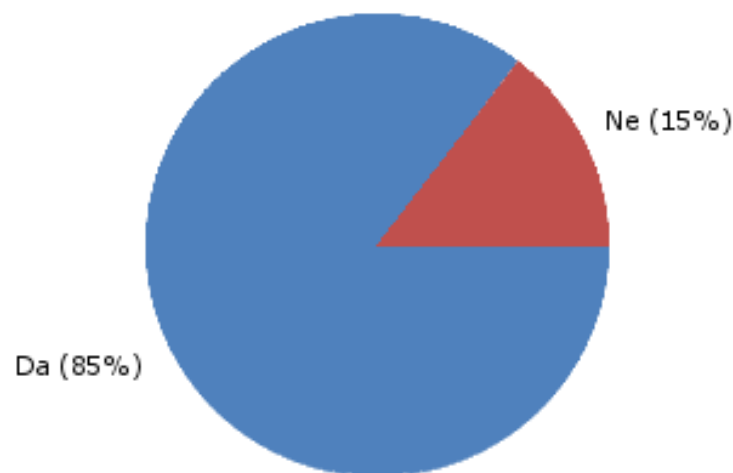
Graf 8: Razširjeni pogoji pri ukrepu zadržanja osebe

Vir: (Lastna raziskava, 2018)

Kar 85 % anketiranih ocenjuje, da so potrebni oziroma primerni razširjeni pogoji pri ukrepu za zadržanje oseb (ne samo za kaznivo dejanje temveč tudi prekršek in ob odkloniti ugotavljanja

istovetnosti ali površinskega pregleda na varovanem območju, itd.), 15 % pa jih je odgovorilo, da razširjeni pogoji pri ukrepi zadržanja oseb niso primerni oziroma potrebni.

9. Vprašanje: Ali ocenjujete, da so drugi ukrepi (služben pes, plinski razpršilec, strelno orožje) pripomogli k opravljanju nalog zasebnega varovanja?

Graf 9: Ocenjevanje drugih ukrepov (služben pes, plinski razpršilec, strelno orožje) pri opravljanju nalog zasebnega varovanja?

Vir: (Lastna raziskava, 2018)

S tem vprašanjem oziroma odgovori na to vprašanje so podobni kot pri prejšnjem. Mnenja so enaka, 85 % anketirancev ocenjuje, da so drugi ukrepi (služben pes, plinski razpršilec, strelno orožje) pozitivno pripomogli k opravljanju nalog zasebnega varovanja. Ostalih 15 % pa so odgovorili, da niso pripomogli.

10. Vprašanje: Ali globa (200–400 EUR in 400–600 EUR določena v 89. členu Zakona o zasebnem varovanju) za neupoštevanje zakonitega ukrepa varnostnikov prispeva k drugačnemu odnosu oseb v postopku?

Tabela 3: Učinkovitost globe (200–400 EUR in 400–600 EUR določena v 89. členu Zakona o zasebnem varovanju) za neupoštevanje zakonitega ukrepa varnostnikov k drugačnemu odnosu oseb v postopku

Ali globa (200–400 EUR in 400–600 EUR določena v 89. členu Zakona o zasebnem varovanju) za neupoštevanje zakonitega ukrepa varnostnikov prispeva k drugačnemu odnosu oseb v postopku?			
Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Kumulativno
1 (Da)	148	62 %	62 %
2 (Ne)	93	38 %	100 %
Skupaj	241	100 %	

Vir: (Lastna raziskava, 2018)

Sto osemindvajset anketirancev ocenjuje, da globa (200–400 EUR in 400–600 EUR določena v 89. členu ZZasV-1) za neupoštevanje zakonitega ukrepa varnostnikov prispeva k drugačnemu odnosu oseb v postopku. Triindvajset anketiranih od dvesto enainštirideset pa ocenjuje, da temu ni tako.

11. Vprašanje: Ali ste kdaj seznanili s tem osebo v postopku, preden ste uporabili hujši ukrep (fizično silo, sredstva za vklepanje, itd.)?

Tabela 4: Seznanitev oseb v postopku z globo pred uporabo hujših ukrepov (fizična sila, sredstva za vklepanje itd.)

Ali ste kdaj seznanili s tem osebo v postopku, preden ste uporabili hujši ukrep (fizično silo, sredstva za vklepanje, itd.).			
Odgovori	Frekvenca	Odstotek	Kumulativno
1 (Sem seznanil/ la)	172	71 %	71 %
2 (Nisem seznanil/ la)	63	26 %	98 %
3 (Ne vem za to možnost)	6	2 %	100 %
Skupaj	241	100 %	

Vir: (Lastna raziskava, 2018)

Sto dvainsedemdeset anketirancev je odgovorilo, da so seznanili osebo v postopku z globo pred uporabo hujših ukrepov (fizična sila, sredstva za vklepanje itd.). Triinšestdeset anketirancev oseb v postopku niso seznanili s to možnostjo ali pa niso bili v takšni situaciji, da bi to bilo potrebno. Dva odstotka anketirancev pa ne ve za to možnost.

12. Vprašanje: Ali imate predloge, rešitve za izboljšanje vašega dela in kateri so? (Nanaša se na izvajanje ukrepov in uporabo drugih sredstev, ki jih lahko po Zakonu o zasebnem varovanju uporabljate pri svojem delu).

Na zastavljeno vprašanje so anketiranci odgovarjali različno. Nekateri imajo predloge ali rešitve, spet drugi pa jih nimajo.

Rešitve, ki so jih anketiranci izpostavili so sledeče:

- več pooblastil,
- boljša zakonska ureditev glede intervencijskih vozil (boljša ureditev glede ustavljanja in parkiranja, rotacije na vozilih itd.),
- več pravne zaščite varnostnika po uporabi sredstev; zmanjšanje pravic osebe, ki stori kaznivo dejanje,
- večja plača,
- dovoljena prekoračitev hitrosti za intervencijo, če se s tem ne ogroža ostalih udeležencev v prometu,
- uporaba palice namesto službenega psa,
- za manjše oziroma milejše prekrške, kadar varnostnik ob upoštevanju pogojev za izvedbo ukrepov izpelje postopek v popolnosti (vključno z ugotavljanjem istovetnosti; taka dejanja, ki se preganjajo na predlog oškodovanca); da ne bi bilo zadržanja oseb na kraju in čakanja na prihod policistov (do 2 uri). V teh primerih samo klic na 113 in poročanje o izvedenih ukrepih,
- več izobraževanja,
- boljša uniforma in boljša službena vozila,
- stimulacija dobrega kadra,
- večja pravna zaščita varnostnikov, ko uporabijo dodatna sredstva,
- uporaba plinskega razpršilca naj bo razširjena na pogoje za uporabo strelnega orožja (obramba sebe, varovane osebe in tretje osebe), ne le kot okrnjena oblika silobrana (le napad na varnostnika),

- za mobilne varnostnike kateri svoje delo opravljajo z intervencijskimi vozili vsaj možnost parkiranja oziroma ustavitev vozila, kjer to ni dovoljeno,
- potrebno bi bilo več varnostnikov saj jih je v tem trenutku premalo in imajo preveč natrpan urnik.

Nekateri nimajo predloge. Nekaj med njimi pa jih ni napisalo, ker menijo, da so predlogi za spremembe in izboljšave bili že velikokrat podani, a nihče se ne zgane.

V nadaljevanju sem analizirala predloge, ki so jih napisali anketiranci in so bili najbolj zastopljeni med odgovori. Začela bom s predlogom, ki se nanaša na usposabljanje varnostnikov.

Zakon dopušča, da imetnik licence izvede strokovno izpopolnjevanje varnostnega osebja le enkrat letno. Za učinkovito utrjevanje in nadgradnjo pridobljenega znanja je potrebno konstantno ponavljanje in izpopolnjevanje, kar bi moralo veljati tudi za usposabljanje in izpopolnjevanje varnostnega osebja na področju uporabe ukrepov (Urek, 2014).

To interno usposabljanje, vsaj enkrat letno, je določeno v prvem odstavku 39. člena ZzasV-1. Narekuje, da je imetnik licence in izvajalec internega varovanja poleg strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja iz tega zakona dolžan najmanj enkrat letno zagotoviti interno strokovno izpopolnjevanje varnostnega osebja glede na vrsto del, ki jih opravlja (ZZasV-1, 2011).

Na primer, ko gre za izobraževanje oziroma usposabljanje kadra na področju zasebnega varovanja je problem že v samem obsegu ur praktičnega in teoretičnega dela, kot tudi v tem, da zakon narekuje, da se lahko izvaja enkrat letno. Če pogledamo predloge anketirancev in njihova mnenja, da si želijo več usposabljanj, lahko povemo, da bi bilo potrebno zakonsko urediti, da delodajalci izvajajo ta interna usposabljanja večkrat letno. Glede na to, da se lahko varnostniki zelo hitro znajdejo v situaciji, kjer morajo uporabiti fizično silo, se posledično s tem lahko zgodi kakšna poškodba njega samega ali osebe v postopku, ob nepravilno izvedenem ukrepu. Zato, če delodajalci želijo imeti kader, ki zna strokovno izvajati ukrepe, bi morali poskrbeti za večkratno interno usposabljanje in izpopolnjevanje znanja zaposlenih. Še bolj, ko vidijo, da si tega želijo in jim to primanjkuje. Že, če izhajam iz dejstva oziroma statističnih podatkov, ki sem jih pridobila od ZRSZV in sem jih že prikazala v Grafu 1, kjer sem predstavila ukrepe za katere je obvezno obveščanje policije, je razvidno, da varnostniki pri svojem delu najpogosteje uporabljajo ukrep zadržanja osebe, sledi mu uporaba fizične sile in sredstev za vezanje in vklepanje. Ob vseh teh ukrepih, v primeru nepopolno usposobljenega kadra, lahko pride do nestrokovno izvedenih ukrepov in marsikatero poznejše pritožbe ali pa tudi poškodbe in tožbe

iz strani osebe v postopku. Na koncu pa je vedno kriv varnostnik in nikoli delodajalec, ki recimo že v osnovi ni poskrbel za zadostno število internih usposabljanj.

Strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje, interno usposabljanje kakor tudi obdobni preizkus strokovne usposobljenosti so določeni z ZzasV-1, in sicer v IV. poglavju tega zakona.

Vsebina in potek programa usposabljanja pa je določena z Odredbo o določitvi programa strokovnega usposabljanja za varnostnika, Ur. l. RS, št. 59/17, 2017 (Odredba o določitvi programa strokovnega usposabljanja za varnostnika, 2017).

Če v zgoraj omenjeni Odredbi pogledamo prilogo v kateri je Program strokovnega usposabljanja za varnostnika in seštejemo ure usposabljanja, ugotovimo, da je za pridobitev NPK – Nacionalne poklicne kvalifikacije predpisanih 58 ur teoretičnega in 44 ur praktičnega usposabljanja, kar je skupaj 102 uri. To naj bi, po predpisih, zadoščalo za pridobitev licence za nacionalno poklicno kvalifikacijo. Na podlagi katere posameznik pridobi strokovno usposobljenost za neposredno opravljanje del zasebnega varovanja.

Seveda pa, pred pridobitvijo službene izkaznice, mora posameznik izpolnjevati tudi splošne pogoje, ki veljajo za varnostno osebje. Ti pogoji so navedeni v 32. členu ZZasv-1. Ta člen narekuje, da oseba mora biti stara najmanj 18 let, torej mora biti polnoletna; imeti mora državljanstvo države članice Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije; mora biti strokovno usposobljena glede na vrsto dela, ki jih bo opravljal; ne sme imeti varnostnih zadržkov in mora biti varnostno preverjena; obvezno mora biti tudi psihično in zdravstveno sposobna za opravljanje del in obvladati mora aktivno slovenski jezik (ZZasV-1, 2011).

Problem se predvsem pojavi pri izvajanju internega varovanja, saj je v celoti prepuščen varnostnim službam in ga ZRSZV ter Ministrstvo za notranje zadeve kot pristojni organ, nezadostno nadzorujeta. Obdobni preizkus strokovne usposobljenosti predstavlja naslednji problem, saj se izvaja le vsakih 5. let. Lahko se zgodi, da varnostnik na to usposabljanje ne pride celo deset let ali več. Podjetja se temu izognejo tako, da varnostnike pošiljajo na usposabljanja za opravljanje drugih oblik varovanja (Urek, 2014).

Iz napisanega bi lahko zaključili, če bi zakonodajalec predpisal večkratno interno usposabljanje zaposlenih, bi se le to tudi izvajalo, ker tisto kar se mora oziroma tisto s čemer nas obvezuje zakonska podlaga, se tudi naredi. Dokler pa je ta del prepuščen v celoti varnostnim službam in predpisan, kot obvezen samo vsaj enkrat letno potem se na tem področju stvari ne bodo kaj dosti spremenile. Ampak, kot pri vsaki zadevi, tudi tukaj je to odvisno od posamezne varnostne

službe in njene skrbi za zagotavljanja strokovno usposobljenega kadra, ki bo v vsakem trenutku in v vsaki situaciji odreagiralo stoprocentno strokovno, zanesljivo in zakonsko pravilno.

Nekaj besed bom namenila tudi odgovoru anketirancev v katerem omenjajo, da si želijo večje pravne zaščite po uporabi ukrepov in dodatnih sredstev, kot tudi zmanjšanje pravic osebe, ki stori kaznivo dejanje.

Če pogledamo recimo odgovore, ki smo jih dobili na 7. vprašanje te ankete, ki se nanaša na to ali bi kakšen obstoječi ukrep ali drugo sredstvo, ki jih lahko po ZZasV-1 uporabljajo pri svojem delu, zamenjali s katerim drugim ukrepom ali drugim sredstvom in zakaj, vidimo med drugim tudi odgovor ne, ker tudi teh, ki so jim na razpolago ne uporabljajo.

Takšen odgovor je bil utemeljen z besedami, da se lahko vsak pritoži nad izvedenimi ukrepi varnostnika in čeprav je kriv na koncu dobi kazen varnostnik.

Vendar, raziskujoč sodno prakso, temu ni vedno tako. Če primer konča na sodišču se seveda le to odloči tudi v korist varnostnikov in ne vedno v korist tožnika oziroma osebe zoper katero je varnostnik uporabil zakonite ukrepe. V nadaljevanju bom predstavila par primerov iz sodne prakse. Gre za odškodninske tožbe iz civilnih pravnih, ki so jih sprožile fizične osebe proti varnostnikom oziroma zasebno varnostnim podjetjem zaradi očitkov o protipravni uporabi ukrepov njihovih varnostnikov. V izbranih primerih se vidi, da se je sodišče odločilo v korist varnostnikov, v enem primeru pa je sodišče razsodilo, da krivdo nosita obe stranki, tožena stranka in tožnik.

Primer 1

V konkretnem primeru gre za kršitev javnega reda in miru, ki se je zgodilo na javni prireditvi. Udeleženih je bilo več oseb v pretepu. Ena oseba se je odločila za tožbo zaradi pridobljenih poškodb, za katere trdi, da so mu jih povzročili varnostniki. Ker se ni strinjal z odločbo sodišča prve stopnje se je pritožil na Višje sodišče v Ljubljani.

Višje sodišče v Ljubljani je v Sodbi I Cp 769/2017 z dne 27. 9. 2017 odločilo, da je pritožba tožnika na odločitev sodbe prvoinstanjskega sodišča neutemeljena. Torej pritožbo zavrača in potrjuje sodbo sodišča prve stopnje s katero je le to ugotovilo, da tožena stranka (v tem primeru varnostnik) ni odgovorna za škodo, ki jo je utrpel tožnik in tožbeni zahtevek zavrnilo. Po njegovi oceni uslužbenci (varnostniki) tožene stranke niso ravnali tako, da bi tožnik zaradi tega utrpel škodo, ki bi jo povzročili namenoma ali iz malomarnosti. Sodišče prve stopnje je poleg tega ugotovilo, da je bilo ravnanje uslužbencev tožene stranke skladno s predpisi, ki urejajo

področje glede ukrepov in dolžnosti varnostnikov, to je z Zakonom o zasebnem varovanju (Ur. l. RS, št. 17/11, v nadaljevanju ZzasV-1).

Sodišče prve stopnje je na podlagi izvedenega dokaznega postopka ugotovilo, da je bil tožnik najprej udeležen v pretepu, ki se je odvijal v prireditvenem šotoru in pri katerem je bilo udeleženih več oseb. Po posredovanju varnostnikov so le ti enega izmed udeležencev v pretepu odpeljali k vhodu v prireditveni šotor. Za njimi sta se proti izhodu napotila tudi tožnik in oseba, ki je bila z njim. Ob izhodu iz prireditvenega šotora je tožnik verbalno napadel varnostnika druga oseba, ki je bila s tožnikom pa je napadla osebo katero je varnostnik že prej odpeljal k vhodu. Varnostnik jima je odredil naj počakata na prihod policije. Odredbe varnostnika nista spoštovala, temveč sta začela bežati stran od prireditvenega šotora v smeri proti zaporu na glavni cesti. Zaradi takšnega njunega ravnanja, so bili varnostniki primorani uporabiti fizično silo, da so ju pridržali do prihoda policije. Ob tem sta oba bila agresivna, enega jim je uspelo vkleniti, tožnik pa je skušal enega izmed varnostnikov brcniti v glavo kar mu je drugi varnostnik preprečil, v posledici česar je slednji utrpel zlom palca na roki. Sodišče prve stopnje je s stopnjo verjetnosti dopustilo, da je prišlo s tem v zvezi do prerivanja med tožnikom in varnostnikom in da je pri tem tožnik utrpel kakšen udarec. Sodišče je tako zaključilo, da je tožnik zatrjevano poškodbo utrpel bodisi ob predhodnem pretepu v šotoru bodisi ob posredovanju varnostnika, ko so zoper tožnika in osebe, ki je bila z njim uporabili ukrepe po ZZasV-1, pri čemer so bili ti ukrepi sorazmerni zakonitemu cilju uporabe, kot to narekuje 44. člen ZZasV-1. Nenazadnje je po ugotovitvi sodišča prve stopnje varnostnik ob poskusu brce s strani tožnika, ki je bila namenjena drugemu varnostniku, ravnal v smislu dovoljene samopomoči po prvem odstavku 139. člena OZ in je tudi iz tega razloga izključena protipravnost njegovega ravnanja.

Po presoji pritožbenega sodišča je pravilna tudi nadaljnja ugotovitev sodišča prve stopnje, da varnostniki niso ravnali protipravno in da so bili uporabljeni sorazmerni ukrepi, ko so sprva tožniku in drugi osebi ustno odredili, naj počakata do prihoda policije, nato pa so ju zadržali z neizogibno fizično silo, ker prvotno izrečene odredbe nista spoštovala (VSL Sodba I Cp 769/2017, 2017).

Primer 2

Višje sodišče v Ljubljani, Sodba I Cp 771/2017 z dne 27. 9. 2017.

Podobno prejšnjemu primeru tudi v tem gre za kršitev javnega reda in miru. Tožnikove trditve, da so ga varnostniki pretepli, se niso izkazale za resnične. Varnostniki so, ker je tožnik kršil

javni red in mir in ni upošteval ustne odredbe o zadržanju do prihoda policistov, uporabili nujne ukrepe, ki so bili sorazmerni zakonitemu cilju uporabe.

Tožnik v predmetnem postopku s tožbo zahteva odškodnino za škodo zaradi poškodb, dobljenih na prireditvi. Zatrjuje, da je, ko je hotel zapustiti prireditveni prostor, priteklo osem varnostnikov, ki so ga pretepali po celem telesu. Razlog za njihovo ravnanje je bil predhodni spor, ki ga je imel s še eno osebo, vendar pa so ga varnostniki napadli šele po tem, ko je bil ta spor že končan.

Sodba zavzame stališče, da je tožnik kršil javni red in mir in so varnostniki postopali v skladu s pooblastili, ki so jih imeli. Zavzeto stališče temelji na celoviti, življenjsko logični in prepričljivi dokazni oceni. Pritožba ne ponudi tehtnih trditev, ki bi vzbujale dvom v njeno pravilnost. Pavšalnim, ne konkretiziranim pritožbenim očitkom, da sodba nekritično verjame zgolj izjavam varnostnikov, ki so razumljivo opravičevali svoje ravnanje in ne upošteva izjav drugih nevtrálnih prič (pritožba ne izpove katerih), pritožba ne vzbuja pomislekov v pravilnost razlogov sodbe, zakaj tožniku in njegovim pričam ne verjame. Sodba ob ugotovitvi, da se tožnikove trditve, da so ga varnostniki pretepli, niso izkazale za resnične, da so varnostniki tožene stranke pri opravljanju dela uporabili nujne ukrepe in da so bili slednji sorazmerni zakonitemu cilju uporabe, materialnopravno pravilno odloči, da tožbeni zahtevk tožnika že po temelju ni utemeljen. Tožnik ni dokazal nedopustnega ravnanja tožene stranke, kar je eden od elementov, ki mora biti podan za obstoj odškodninske odgovornosti (135. člen Obligacijskega zakonika - v nadaljevanju OZ) (VSL Sodba I Cp 771/2017, 2017).

Primer 3

Gre za primer v katerem sta se zoper sodbo sodišča prve stopnje pritožila tožnik in druga tožena stranka, vsaka proti delu, s katerim ni uspela. Primer je obravnavalo Višje sodišče v Ljubljani in gre za Sodbo II Cp 1423/2010 z dne 9. 11. 2010.

V konkretnem primeru je sodišče prve stopnje na podlagi ugotovitev, kot je med drugimi tudi ta, da se je tožnik nahajal na zavarovanem območju, kjer je prva tožena stranka opravljala gradbena dela, da so tožnika poškodovali poklicni varnostniki druge tožene stranke, ki jih je najela prva tožena stranka, da je tožnik dobil poškodbe, ko so ga varnostniki druge tožene stranke hoteli odstraniti z varovanega območja. Ugotovili so tudi, da se tožnik ves čas upiral in se je po vsaki odstranitvi vrnil nazaj na varovano območje, da so varnostniki uporabili fizično silo proti njemu v tem pomenu, da so ga bodisi odnesli ali pa prijeli pod pazduhami in tako odvlekli z varovanega območja, pri čemer je prišlo do prerivanja in močnejših prijemov, ki so

mu povzročili poškodbe. Ugotovili so tudi, da se je tožnik upiral pasivno, da varnostnikov ni udarjal ali brcal, in se po vsaki vrnitvi na varovano območje legel na tla ter se je odstranitvi upiral, kot tudi to, da ni ni upošteval varnostnikovih navodil. Glede na vse ugotovitve je sodišče prve stopnje ocenilo, da za tožniku nastalo škodo prva tožena stranka ne odgovarja, da pa je podana odgovornost druge tožene stranke, delno pa je k svoji škodi soprispeval tudi tožnik sam. Varnostniki druge tožene stranke so prekoračili meje najmanjše potrebne sile, tožnik pa je z vztrajnim vračanjem na varovano območje, neupoštevanjem navodil varnostnikov in upiranjem odstranitvi, k nastali škodi soprispeval. Medsebojno odgovornost je razmejilo tako, da je tožniku pripisalo 40 % soprispevka, drugi toženi pa 60 % soprispevka.

Pritožbeno sodišče soglaša z razlogi sodišča prve stopnje, da ni podana odgovornost prve tožene stranke, pri kateri tožnik vztraja in potrjuje pravilnost odločitve sodišča prve stopnje glede odgovornosti druge tožene stranke, ker so varnostniki pri odstranjevanju tožnika prekoračili mejo najmanjše potrebne sile saj so mu s tem prizadeli poškodbe. Poklicni varnostniki morajo ravnati profesionalno, da tožnika po nepotrebnem ne poškodujejo. Pritožbeno prikazovanje druge tožene stranke, da na drugačen način tožnika ni bilo mogoče odstraniti, v pravilnost odločitve sodišča prve stopnje ne vzbuja dvomov. Pravno zmotno je pritožbeno stališče, da je dopustna uporaba sile, ki lahko povzroči tudi manjše poškodbe, vendar se z njo doseže želeni učinek. Varnostniki (ni bil le en) morajo računati in obvladati tudi tak način odpora, kot ga je nudil tožnik (po trditvah v pritožbi se je izvijal, bežal, izmikal, se jih poskušal sunkovito otresti), ne da ga pri tem poškodujejo. Odločilne so okoliščine, ki jih je ugotovilo sodišče prve stopnje v obravnavanem primeru, in ne morebitni hipotetični primeri, o katerih razglablja druga tožena stranka. Tožnik varnostnikov ni napadal in se je ob vsakokratni vrnitvi na varovano območje le ulegel, pri čemer pa se je odstranitvi upiral. Zmotno je pritožbeno stališče druge toženke, da je tožnik 100 % odgovoren za nastalo škodo.

Pritožbeno sodišče je tudi pripisalo del sokrivde tožniku. Razlog je pa seveda ta, da je tožnik z neupoštevanjem navodil varnostnikov in neprestanim vračanjem na varovano območje izzival možnost poškodb, ker je vedel, da ga bodo varnostniki vsakokrat ponovno odstranili. Torej je tudi po ocenah pritožbenega sodišča tožnik prispeval k nastali škodi in mu je pripisalo del sokrivde (VSL sodba II Cp 1423/2010, 2010).

Mnenja sem, da varnostniki morajo opravljati svojo poklicno dolžnost in uporabljati ukrepe, ki so jim z ZZasV-1 predpisani. Če le te uporabljajo zakonito in strokovno, potem ni strahu, da bi tožbe zoper njih na sodišču bile uspešne in v korist tožnika. Kar je tudi razvidno iz predstavljenih primerov iz sodne prakse. Sodišča vedno ugotavljajo zakonitost izvedenih

ukrepov, kot tudi ali so bili ukrepi sorazmerni zakonitemu cilju uporabe, kot to narekuje 44. člen ZZasV-1. Torej vsi ukrepi morajo biti izvedeni skladno z zakonodajo, predvsem pa strokovno, skrbno in odgovorno.

Interno usposabljanje varnostnikov je zato toliko večjega pomena, ker je strokovno in zakonito izvajanje ukrepov odvisno tudi od tega koliko se varnostnik nauči. Torej ni samo pomemben tisti teoretični del, pomemben je predvsem praktični del, na katerem bi varnostnike večkrat na leto seznanili oziroma jim predstavili strokovno izvajanje ukrepov. Če bi jim bilo to omogočeno bi velika večina varnostnikov pri izvajanju ukrepov bila dosti bolj samozavestna in bi jih nenazadnje tudi izvedla. Mislim, da takrat ne bi bilo odgovorov podobnih tem iz 7. vprašanja ankete o tem, da si želijo več izobraževanj do tega, da niti teh ukrepov ne izvajajo kaj jih imajo, ker so na koncu vedno oni krivi in ne oseba zoper katero so izvedli določen ukrep ali kombinacijo ukrepov.

8 SKLEP

Zaradi varnostne situacije, ki trenutno vlada v svetu, vedno več ljudi razmišlja o tem kako bi se zavarovali pred možnimi napadi, ropi, vlomi itn. Zato, vedno več ljudi vlaga vedno več sredstev v lastno varnost in varnost lastnega doma, bodisi z nakupom plinskih razpršilcev, bodisi z vgradnjo alarmnih sistemov in kamer v svoje domove ipd., ker je najhujše, ko te nekdo oropa občutka varnosti v lastnem domu, kjer naj bi se počutili najbolj varne. Ljudje so na splošno prestrašeni in ne vidijo svetle prihodnosti. Varnost je ljudem postala zelo pomembna dobrina, ki so jo pripravljene tudi plačati, samo da jo imajo. Tukaj nastopijo seveda zraven državnih organov tudi zasebno varnostne službe. Ker je policija vedno manj prisotna na ulicah, ali je premalo policistov, da bi obvladovali vse kršitve varnosti je izredno velikega pomena medsebojno sodelovanje policije in zasebno varnostnih služb. Zelo pohvalno je dejstvo, da se sodelovanje teh dveh organov iz leta v leto povečuje, kar smo tudi lahko videli v grafu o številu izvedenih ukrepov policije po ZZasV-1 od leta 2011 do 2016, iz katerega je razvidno število izvedenih ukrepov policistov na področju zasebnega varovanja.

Od varnostnega osebja se pričakuje, da obvlada izvajanje nalog varovanja in izvajanje ukrepov, kot tudi to, da bo ukrepe izvedlo. Zato jim je pomembno prisluhniti, upoštevati njihove potrebe, pripombe in narediti spremembe. Kajti samo zadovoljen delavec je lahko dober delavec.

Ko gre za zasebno varovanje in varnostno osebje, ki opravlja naloge varovanja, bodisi na objektih, javnih zbiranjih, v gostinskih lokalih, ko gre za prevoz denarja itn., je velikega pomena, da imajo varnostniki vse tisto, kar je potrebno za varno, hitro in učinkovito opravljanje svojih delovnih nalog. Glede na analizo opravljene ankete je razvidno, katere spremembe si želi en del varnostnikov. Po mojem mnenju si podobne spremembe želi tudi večji del zaposlenih v tem sektorju. Lahko začnemo od delovne obleke, zaščitnih sredstev, ki jih potrebujejo za opravljanje nalog, ustreznih vozil, da so zakonsko zaščiteni, ko so na intervencijski vožnji glede ustavljanja in prednostne vožnje z rotacijsko lučjo, več usposabljanj, tečajev samoobrambe, ipd., pa na koncu tudi tisto, kar je tudi zelo pomembno, da so primerno plačani, nagrajeni in stimulirani.

Tukaj lahko izpostavim, da ključno vlogo odigrajo velika podjetja zasebnega varovanja, ki narekujejo cene na trgu. Nizka urna postavka, predstavlja slabo plačanega delavca.

Glede na to, da se varnostniki odzivajo na različne alarme na objektih, kot so protivlomni alarmi, panik tipke itn., bi bilo prav, da se zakonsko boljše uredijo pravila za vožnjo v teh nujnih

primerih, ko šteje vsaka minuta do prihoda na mesto dogodka. Podobno kot v primerih, ko so na nujnih intervencijah rešilci, gasilci in policija. Torej, prednost za intervencijska vozila varnostnih služb na nujnih intervencijah ob zgoraj navedenih primerih, prekoračitev hitrosti če se s tem ne ogroža ostalih udeležencev v prometu. Zelo pomembno je tudi omogočanje ustavljanja teh vozil, dokler so na nujni intervenciji na mestih, ki za to niso predvidena. V razgovorih z varnostniki sem ugotovila, da so kaznovani zaradi napačnega parkiranja, zaradi prehitre vožnje ter zaradi kršitev cestno-prometnih predpisov, kljub temu, da opravljajo primarne naloge policije, to je varovanje ljudi in premoženja.

Pri plinskem razpršilcu, kjer je dovoljena uporaba le v primeru napada na varnostnika, se mi zdi, da bi pogoji uporabe le-tega lahko bili razširjeni, kot predlagajo nekateri anketiranci, in sicer tudi v primeru napada na varovano osebo ali tretjo osebo, če varnostnik ne more na drugačen način odvrniti protipravnega napada na varovano ali tretjo osebo in ne samo na sebe. Saj bi bilo to lahko dovolj učinkovito, bolj kot kakršnakoli uporaba palice, ki si jo velika večina želi namesto službenega psa ali uporaba strelnega orožja. V primeru uporabe plinskega razpršilca varnostnik ima tudi dovolj možnosti umakniti varovano ali tretjo osebo na varno in poskusiti obvladati napadalca ter ga zadržati do prihoda policije, v kolikor s tem ne ogroža lastnega življenja in življenja drugih.

Pri vprašanju, ali imajo predloge za spremembe in izboljšanje dela, ki se je nanašalo predvsem na ukrepe, je bilo nekaj odgovorov, da so bili predlogi za spremembe in izboljšave že velikokrat podani ampak se nihče ne zgane. Zanimiv je bil predvsem odgovor, da še te ukrepe, ki jih imajo ne izvajajo ali se trudijo, da bi jih v čim manjšem obsegu, ker so na koncu, po navadi, oni sami krivi in ne oseba zoper katero so izvedli ukrep ali kombinacijo ukrepov. Kot navajajo nekateri anketiranci, se lahko vsak pritoži in na koncu dobi kazen varnostnik. Glavni krivec za takšno razmišljanje varnostnikov je delodajalec, saj bi delodajalec moral pravno zaščititi svojega delavca. Glede na odgovore, ki sem jih pridobila z anketo lahko povem, da je delo varnostnika zelo nevhvaležno in težko. Obenem sem prišla do zaključka, da v tem sektorju vlada splošno nezadovoljstvo zaposlenih. Bodisi zaradi tega, ker jim delodajalci ne prisluhnejo oziroma ni sprememb na boljše, nespoštovanje delavca je na skrajnem robu razuma, neprimerne in neustrezne obravnave delavca, kakor tudi prenizkih plač. Ugotovila sem tudi, da poklic varnostnika ni dovolj cenjen in da velika večina opravlja ta poklic samo zato, ker niso našli nekaj bolj ustreznega ali primernejšega svoji izobrazbi. Delo v varovanju je še vedno za večino prehodno delo. Skoraj nemogoče je pričakovati od nezadovoljnega in nemotiviranega delavca, da bo učinkovit pri opravljanju svojega dela enako kot tisti, ki je zadovoljen.

Delodajalci bi lahko naredili npr. kakšen sistem nagrajevanja glede težavnosti dela in uspešnosti pri delu. Lahko bi bolj prisluhnili zaposlenim in se pred uvajanjem sprememb posvetovali z zaposlenimi, ki dejansko delajo na terenu in vedo kaj potrebujejo za učinkovito opravljanje delovnih nalog. Dokler nihče ne bo prisluhnil »navadnemu« delavcu, večjih sprememb ne moremo pričakovati, ne v zasebnem varovanju, kot tudi ne na drugih področjih.

9 VIRI, LITERATURA

- Čas, T. (1995). *Zasebno varovanje in pooblastila varnostnikov*. Radlje ob Dravi: Atelje Kresnik.
- Čas, T. (2006). *Zasebno varovanje za uporabnike varnostnih storitev*. Radlje ob Dravi: Atelje Kresnik.
- Gostič, Š., & Bećir, K. (2004). *Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV) s komentarjem*. Ljubljana: GV Založba.
- Lastna raziskava. (2018).
- MNZ. (Marec 2010). *Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije*. Pridobljeno iz http://www.mnz.gov.si/si/mnz_zas_vas/zasebno_varovanje_detektivni/
- MNZ, Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (7. junij 2018). *Poročilo o uporabi ukrepov varnostnika*. Pridobljeno iz http://www.mnz.gov.si/si/mnz_zas_vas/zasebno_varovanje_detektivni/zasebno_varovanje_evidence_vloge_in_obrazci/
- Odredba o določitvi programa strokovnega usposabljanja za varnostnika*. (27. oktober 2017). Pridobljeno iz Uradni list Republike Slovenije: https://www.uradni-list.si/files/RS_-2017-059-02783-OB~P001-0000.PDF
- Pravilnik o izvajanju zakona o zasebnem varovanju*. (9. december 2011). Pridobljeno iz Pravno informacijski sistem: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV10825#>
- Savski, S., Grilc, B., Jarc, S., & Mele, Z. (2012). *Zakon o detektivski dejavnosti (ZDD-1) s komentarjem in Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV-1) s komentarjem*. Ljubljana: GV Založba.
- Sotlar, A. (1. januar 2008). Varstvoslovje. *Policisti in varnostniki v procesu izvajanja policijske dejavnosti - med tekmovanjem, konfliktom, sodelovanjem in partnerstvom*, str. 129-155.
- Trstenjak, S. (2017). Revija za teorijo in prakso zagotavljanja varnosti. *Strokovna usposobljenost zasebnovarnostnega osebja ter sodelovanje s policijo pri zagotavljanju varnosti v Republiki Sloveniji*, str. 58-79.
- Urek, D. (september 2014). *Digitalna knjižnica univerze v Mariboru*. Pridobljeno iz <https://dk.um.si/Dokument.php?id=67436>

- Vivod, D. (22. marec 2016). *Varensvet.si*. Pridobljeno iz Izvajanje ukrepov zasebnih varnostnikov: <http://www.varensvet.si/izvajanje-ukrepov-zasebnih-varnostnikov/>
- Vrhovnik, M. P. (2015). *Univerza v Ljubljani*. Pridobljeno iz http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska_dela_1/pdfs/mb11_podobnik-vrhovnik-manca.pdf
- VSL Sodba I Cp 769/2017, VSL00004793 (Višje sodišče v Ljubljani 27. September 2017).
- VSL Sodba I Cp 771/2017, VSL00004792 (Višje sodišče v Ljubljani 27. september 2017).
- VSL sodba II Cp 1423/2010, VSL0062446 (Višje sodišče v Ljubljani 9. NOVEMBER 2010).
- Waard, J. D. (1999). The Private Security Industry in International Perspective. *European Journal on Policy and Research* 7(2), 133-176.
- Zbornica za razvoj zasebnega varovanja, ZRSZV. (2017). *Poročilo o ukrepih varnostnega osebja v zasebnem varovanju, za katero je potrebno obvezno obveščanje policije za leto 2016*. Ljubljana: ZRSZV.
- Zorman, J. (2016). *Academia.si*. Pridobljeno iz <https://www.academia.si/novice/ukrepi-in-napake-pri-izvajanju-nalog-varnostnega-osebja/>
- ZZasV-1. (11. marec 2011). Pridobljeno iz Pravno informacijski sistemi: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV10825#>
- Žnidarič, M. (22. maj 2018). Maribor. (V. Jelen, Izpraševalec)